

Ամերիկայի Նախագահ Գո Պայտըն Պաշտօնապետ Գանչցալ Հայկական Ցեղասպանութիւնը

«Ղարաբաղեան Երկրորդ Պատերազմը Ցեղասպան Գաղափարախօսութեան
Վերածնունդի Վկայութիւնն է», Ըսաւ Վարչապետ Փաշինեան

Նախագահ Սարգսեան, վարչապետ Փաշինեան, Ազգային ժողովի
նախագահ Միրզոյեան Ծիծեռնակաբերդի Յուշահամալիրի մօտ

Միացեալ Նահանգներու նախագահ Ժո Պայտըն պաշտօնապէս ճանչցաւ Հայոց Ցեղասպանութիւնը եւ այդ բառերը երկու անգամ օգտագործեց Ապրիլ 24-ի իր պատգամին մէջ:

«Ամէն տարի այս օրը մենք կը լիչենք անոնց, որոնք զոհուեցան Օսմանեան Ժամանակաշրջանի Հայոց Ցեղասպանութեան ընթացքին,

եւ մենք պարտաւոր ենք կանխել նման չարագործութիւններու կրկնութիւնը», - ըստած էր Սպիտակ Տան կողմէ հրապարակուած յայտարարութեան մէջ: Այսպիսով Պայտըն կը դառնայ Ամերիկայի առաջին նախագահը, որը 1915 թուականի մէկուկէս միլիոն հայերու կոտորածները կ'անուանէ Ցեղասպանութիւն:

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու 46-րդ նախագահ Գո Պայտըն

«1915 թուականի Ապրիլի 24-ին սկսած օսմանեան իշխանութիւններուն կողմէ Կոստանդնուպոլսոյ հայ մտաւորականութեան եւ համայնքի առաջնորդներու ձերբակալութիւններէն յետոյ, մէկուկէս միլիոն հայեր տեղահանուեցան, կոտորուեցան կամ մահուան ուղարկուեցան՝ բնաջնջման նպատակով: Մենք կ'ողբակոչենք Մեծ Եղեռնի զոհերը, որպէսզի նախկին սարսափները երբեք մոռացուին»

մատնուած չըլլան պատմութեան համար: Եւ մենք կը լիչենք, որպէսզի մշտապէս զգօն մնանք առեւտրութեան կործանարար ազդեցութեան դէմ պայքարի ընթացքին՝ անոր բոլոր դրսեւորումներով», - կ'աւելցնէ Միացեալ Նահանգներու 46-րդ նախագահը:

«Վերապրածներէն շատերը ստիպուած եղան նոր տուներ եւ

Շար.ը էջ 5

ՍԴՀԿ Կեդրոնական Վարչութիւնը Կողջունէ Նախագահ Գո Պայտընի Ուղերձը

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Կեդրոնական Վարչութիւնը կ'ողջունէ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու նախագահ Գո Պայտընի՝ Եղեռնի ոգեկոչման 106-ամեակին առիթով Սպիտակ Տան ուղերձին մէջ «Ցեղասպանութիւն» բառի օգտագործումը:

Պատմական փաստի ճշգրիտ բնութագրումը առաջին հերթին կը սրբագրէ ԱՄՆ նախորդ վարչակազմերու բացթողումը եւ ընդմիշտ վերջ կը դնէ Ցեղասպանութեան հարցի շահարկման տխուր աւանդոյթին, ինչպէս նաեւ ամենամեայ սպասումներուն եւ յուսախաբութիւններուն, որոնց կ'ենթարկուէին ամերիկահայ համայնքը եւ համայն հայութիւնը:

Այս կարեւոր իրադարձութիւնը առաւել եւս կ'իմաստաւորուի այսօր՝ ի տես Ատրպէյճանի կողմէ Արցախի դէմ սանձազերծուած վերջին պատերազմի ընթացքին թուրքոյ ունեցած դերակատարութեան եւ հայ ժողովուրդի դէմ դրսեւորած բացայայտ թշնամական վերաբերմունքին: Միաժամանակ, սա ամերիկայ մերժումն է թրքական իշխանութիւններուն վարած ժխտողական քաղաքականութեան եւ յստակ ուղերձ, որ տասնամեակներ երկարող քաղաքական սպառնալիքներու եւ ապատեղեկատուութեան արշաւը ձախողած է եւ եկած է սեփական պատմութեան հետ առերեսուելու պահը:

Այս առիթով, մեր երախտագիտութիւնը կը յայտնենք նախագահ Պայտընին, որ ճշմարտութիւնը եւ մարդկային արդարութիւնը վեր դասելով քաղաքական նկատառումներ՝ քաջութիւնը ունեցաւ

Շար.ը էջ 5

Լոս Անճելըսահարերը Ոգեկոչեցին Եղեռնի 106-Ամեակը

Տեսարան մը Միացեալ Հայ Երիտասարդներու Հովիվուտի ցոյցէն

Այս տարի քաղաքական եւ ընկերային տարբեր միջնորդներու եւ պաշտօններու մէջ նշուեցաւ Հայոց Ցեղասպանութեան 106-րդ տարելիցը Լոս Անճելըսի մէջ:

Արդարեւ Համահայկական ոգեկոչման ծրագիր մը որ հեռարձակուեցաւ Ապրիլի 24ին, տեղական հայկական հեռատեսիլի բոլոր

կայաններով եւ առցանց ու դիմատեսրի (Ֆէյսպուք) հաղորդումներով: Ուղղակի եթեր հարցազրոյցներով ելոյթներ ունեցան տեղւոյս հայ քաղաքական (Ս.Դ.Հ.Կ., Ռ.Ա.Կ. եւ Հ.Յ.Դ.) եւ այլ կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ ու պե-

Շար.ը էջ 5

ՎԱՅԱՍԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

Ուաշինգտոն-Մոսկուա Խայթոցներ՝ Արցախեան Գակատում

ԷՄՍԱ ԳԱՐՐԻԷԼԵԱՍ

Ռուսաստան-Արևելյան Եվրոպայի միջուկային զբաղմունքները և հասկացողությունը: Ամենօրեայ ռեժիմով արևելյան տարբեր երկրներից հնչում են Ռուսաստանի նկատմամբ պատժամիջոցներ սահմանելու անհրաժեշտության մասին յայտարարություններ, տարբեր երկրների պաշտօնյաները խօսում են Ռուսական սաստկացող սպառնալիքի մասին:

ԵԱՀԿ Մինսկի խումբն այն բացառիկ հարթակներից մեկ էր մնացել, որտեղ չնայած Ռուսաստան-Արևելյան Եվրոպայի լարված շարժերունքներին՝ ՌԴ-ի, ԱՄՆ-ի ու Ֆրանսայի ներկայացուցիչները հանդէս էին գալիս միասնական տեսակետով:

Լեռնային Ղարաբաղում վերջին պատերազմից յետոյ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի գործունեությունը վերականգնելու ուղղությամբ սկսել են քայլեր իրականացուել, օրերս ԵԱՀԿ ՄԽ-ն հանդէս եկաւ համատեղ յայտարարութեամբ: Չնայած սպասուած համատեղ յայտարարութեանը, ԼՂ հակամարտութեան կարգաւորման գործընթացի վերաբերեալ, կարելի է ասել, ակտիվ դերում հանդէս է գալիս ՌԴ-ն: Իհարկէ, այդ ակտիվությունը մշտապէս վերջին տարիներին արտայայտուել է, ՌԴ նախագահները հանդէս են եկել նախաձեռնողականութեամբ ու նոյնիսկ հնչել են կարծիքներ, որ ԱՄՆ-ի ու ԵՄ-ն էլ գիտակցում են, որ այս տարածաշրջանում օրինաչափ է, որ ՌԴ-ն պէտք է այս հակամարտութեան կարգաւորման հարցում լինի առաւել ակտիվ, շահագրգիռ պետութիւն:

2020թ. Սեպտեմբերին բռնկուած պատերազմից, ապա Նոյեմբերին ստորագրուած եռակողմ յայտարարութիւնից յետոյ էլ աւելի են սրուել Ռուսաստան-Արևելյան Եվրոպայի փոխարարութիւնները: ԼՂ հարցում էլ դիւանագէտները որոշ յայտարարութիւններով սկսել են, կարծես, Ռուսաստանի միջնորդական առանձին ջանքերը ոչ այնքան անընդունելի համարել:

ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի օգ-

նականի տեղակալ ձորճ Քենթը առցանց սեմինարի ընթացքում վերջերս կարծիք է յայտնել, որ ԱՄՆ-ը պատրաստ է օգնել Հայաստանին եւ Ատրպէյճանին հակամարտութեան կարգաւորման հարցում, եթէ Պաքոն եւ Երեւանը հետաքրքրուած լինեն դրանով. «Այնքանով, որքանով Հայաստանը եւ Ատրպէյճանը հաւատարիմ են խաղող կարգաւորմանն ու գործընթացում ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների լիազօրութիւններն օգտագործելուն, Միացեալ Նահանգները պատրաստ եւ հաւատարիմ է մնում երկու երկրներին օգնելու ճանապարհ գտնելուն», - ասել էր ամերիկացի բարձրաստիճան դիւանագէտը, միաժամանակ յաւելելով. «Ռուսաստանի մտադրութիւնը մէկ այլ բաց հարց է մնում...»: Նա ակնարկեց էլ, թէ Ռուսաստանը «որոշեց չհամաձայնեցնել հրադադարի պայմանները Մինսկի խմբի համանախագահների մեխանիզմի միջոցով», այլ «դա ուղղակիօրէն ապահովեց եռակողմ ձեւաչափով»:

Ամերիկացի փորձառու դիւանագէտ, ԵԱՀԿ ՄԽ-ի նախկին համանախագահ Ռիչարդ Հոգլանդն էլ, The International Conflict Resolution Center-ի կալքում հրատարակած ծաւալուն յօդուածում անդրադարձել էր ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի դերակատարմանը, ԼՂ հակամարտութեան կարգաւորման առաքելութիւնը ստանձնած խմբի տարածաշրջանային ուղեւորութիւններին: «Բաց անկեղծ ասած՝ ձեռքբերումները շատ ու շատ քիչ էին», - խոստովանել էր ամերիկացի դիւանագէտը եւ առանձնացրել ԵԱՀԿ-ի կողմից Մադրիդեան սկզբունքների մշակումը, որին էլ յաջորդել է Ռուսաստանի ԱԳ նախարար Սերգեյ Լաւրովի սեփական պլանը: «Մեզ զգուշացրել էին, որ այն անուանէինք պարզապէս սեղանին գտնուող պլան», - գրել էր Հոգլանդը՝ յաւելելով, «երբ պլանը մշակուեց, ես հարցրի իմ հրաշալի գործընկերոջը՝ Ռուսաստանից համանախագահ Պոպովին՝ իսկապէս կրեմլը կը համաձայնի այն իրականացնել, եթէ Երեւանն ու Պաքոն փոխզիջումների գնան եւ ընդուն-

են պլանը: Նրա անկեղծ պատասխանն այսպիսին էր՝ «Իհարկէ», ոչ»: Այդ ժամանակ ես հասկացայ, որ Ղարաբաղը պարզապէս երկկողմ խնդիր է Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի միջեւ, այլ եռակողմ հարց, որում Ռուսաստանն առանցքային դերակատարութիւն ունի, հարավոր է նաեւ՝ վճռորոշ», - եզրակացրել էր նախկին համանախագահը՝ թուարկելով հետխորհրդային տարածքի միւս հակամարտութիւնները՝ Աբխազիա, Հարաւային Օսիա, Մերձդնեստր, Արեւելեան Ուքրաինա, որոնք կարգաւորուած ամենաչարմար թեկնածուն, ըստ Հոգլանդի, Ռուսաստանն է, որը, սակայն, նախընտրում է չանել դա՝ իւրաքանչիւր հակամարտութեանը բնորոշ տարբեր պատճառներից ելնելով. «Ընդհանուր պատճառն այն է, որ հակամարտութիւնների կարգաւորումը իւրաքանչիւր երկրի թոյլ կը տայ բաւականաչափ ազատ զգալ իրեն Մեծ Արջի որջը լքելու համար, այլ գործընկերներ եւ այլընտրանքային դաշինքներ գտնելու համար»: «Միայն այն ժամանակ, երբ արդէն ակնյայտ էր, որ Ատրպէյճանը կարող է գրաւել իր ողջ տարածքը, Մոսկուան խառնուեց եւ կարգաւորեց ստեղծուած իրավիճակը», - գրել էր դիւանագէտը՝ ընդգծելով ՌԴ-ի շահեկան դիրքը 44-օրեայ արիւնայեղութիւնից հետո:

«Մոսկուան այժմ իր զօրքն ունի Հարաւային Կովկասի բոլոր երեք երկրներում՝ Հայաստանում, Ատրպէյճանում եւ Վրաստանում՝ ամրապնդելով իր «ազդեցութեան յատուկ գոտին», - փաստում է դիւանագէտը: Ամփոփելով ծաւալուն յօդուածը, Հոգլանդը կրկին հարց էր բարձրացրել՝ այս պայմաններում արդեօք ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը որեւէ անելիք ունի: Երեւանն ասում է՝ այո, Պաքոն՝ ոչ. Ռիչարդ Հոգլանդը կարծում է՝ ունի: Ըստ նրա՝ միջնորդական խմբի մանդատին կարող է աւելանալ եւս մէկը՝ վերակառուցում. Պաքոն ու Երեւանն արդէն իսկ ընդունում են, որ տարածաշրջանի ենթակառուցուածքների վերակառուցման կարիք կայ, կառուցը կարող է օգնել համակարգել մի-

ջազգային կառույցների կողմից ֆինանսաւորումը, մշակել պլան եւ ֆինանսաւորում գտնել Ղարաբաղի ռազմական գործողութիւնների գոտում զարգացում ապահովելու համար: «Ակնյայտ է, որ դա հեշտ չի լինի, Իրանն ու Թուրքիան կը ցանկանան իրենց խօսքն ասել», - համոզմունք էր յայտնել Հոգլանդը եւ այսպէս ամփոփել. «բայց եթէ Մինսկի խումբը չվերանայի իր առաքելութիւնը, դժբախտաբար՝ կը մնայ յետնախորշ միջազգային դիւանագիտութեան մէջ»:

ՌԴ-ից անմիջապէս արձագանքեցին Հոգլանդի յօդուածին: ՌԴ ԱԳՆ պաշտօնական ներկայացուցիչ Մարիա Զախարովան պատասխանել էր Tert.am-ի Հոգլանդի յայտարարութեան վերաբերեալ հետեւեալ հատուածին, որում նա նշել էր, թէ Պոպովն իրեն ասել է, որ նոյնիսկ եթէ հայկական եւ ատրպէյճանական կողմերը համաձայնեն Ս. Լաւրովի՝ ԼՂ-ի կարգաւորման վերաբերեալ գաղափարներին, Ռուսական կողմը չի համաձայնի դրանց իրականացմանը: «Բացարձակապէս չի համապատասխանում: Ռուսաստանը միշտ պատրաստ է եղել կարգաւորման այն տարբերակին, որին հաւանութիւն կը տան հակամարտութեան կողմերը: Այս մասին բազմիցս խօսել է Ռուսաստանի Դաշնութեան նախագահը: Այս դիրքորոշումը որոշիչ է Ռուսաստանի համանախագահութեան աշխատանքում: Թէ ինչով է առաջնորդուել Ռ. Հոգլանդը, որը նման յայտարարութիւն է արել, չեմ պատրաստ-

Շար.ը էջ 15

ԱՄՆ-ի-ը Գանաչեց. Եւ, Ի՞նչ Ենք Անում Յետոյ

ԱՄՆ-ի 46-րդ նախագահ ձօՊայտրնը նախօրէին ճանաչեց Հայոց ցեղասպանութիւնը: Իրավիճակը աննախադէպ է ոչ միայն Հայաստանի շուրջ միջնորդարի եւ միջավայրի առումով, այլ նաեւ միջազգային, ամերիկեան լրահոսի: Ստեղծուած իրավիճակից ակնկալիքները մեզանում պէտք է անցնեն պրագմատիզմի ֆիլտրերի միջով, ձեւաւորելով եւ մշակելով մեզ համար պատասխաններ, որ կան մի շարք հարցերի պարագայում:

Հարցերի հարցն է՝ ո՞րն է Հայաստանի յաջորդ անելիքը, երբ ԱՄՆ-ի կողմից Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչումն արդէն իրողութիւն է: Ոգեւորուած շնորհակալութիւնը ԱՄՆ-ի նախագահին բնական է, գնահատանքը հայկական կառուցների կատարած աշխատանքի համար եւս ճիշտ է: Եւ, ի՞նչ ենք անում յետոյ:

Մենք, որպէս հանրութիւն եւ հայրութիւն, ունենք յաջորդական, հայեցակարգային պատկերացում

հայկական հարցի առնչութեամբ մեր քայլերի առումով: Մենք ունենք հայկական հարցի կառավարման տրամաբանութիւն: Այն դէպքում, երբ ակնյայտ է՝ այդ հարցը որքան մերն է, այնքան կամ գուցէ աւելի արդէն աշխարհին է, որպէս քաղաքական գործիք Թուրքիայի հետ յարաբերութիւններում: Հետեւաբար, այստեղ մեզ խանգարող հանգամանքներն են շատ՝ գուտ պրագմատիկ գնահատականի իմաստով, թէ՞ օգնող: Խնդիրը Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման հարցը արտաքին քաղաքական օրակարգ ընդգրկելը՝ չընդգրկելու պարզունակ հարցադրումը չէ:

Կարելի է քաղաքականութիւն վարել եւ կառավարել՝ հարցը ընդգրկելով օրակարգ, եւ կարելի է չընդգրկել ու անել նոյնը:

Միաժամանակ հնարաւոր է տապալել ամէն ինչ, կամ պարզապէս ոգեւորուած կամ հիասթափուած դիտորդի դերում լինել միշտ: Եւ ուրեմն, ո՞րն է մեր անելիքը եւ

յաջորդ քայլը, թէ պայմանական, թէ ուղիղ իմաստով, որն է հայկական հարցի միջազգային շրջանառութիւնը կառավարելու մեր տրամաբանութիւնը, կամ կառավարման հասնելու մեր գործողութիւնների յաջորդականութիւնը: Հայկական անկախ պետականութեան երեք տասնամեակում այդ պատասխանները ոչ միայն չեն ձեւաւորուել, այլ խոշոր հաշուով դրանք լղողուել են տարբեր ներքաղաքական նկատառումներից բխող հռչակագրային ձեւակերպումներում եւ քաղաքականութեան հռչակագրային ընթացքում:

Հետեւաբար այստեղ է մեր անելիքը, անկախ այս կամ այն երկրում ճանաչումից: Դրանից իհարկէ ԱՄՆ-ի ճանաչման քաղաքական նշանակութիւնը չի նուազում բոլորովին, բայց գործնականում գրոյհական է մնում այդ ակտերը կապիտալիզացնելու մեր կարողութիւնը: Այստեղ է բուն խնդիրը՝ անկախ որեւէ ճանաչումից: «ԱՌԱՋԻՆ ԼՐԱՏՈՒԱԿԱՆ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԵՐԹ
 ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
 ՄՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԴՆՁԱԿԵԱՆ
 ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
 Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ
 ԳՐԻԳՈՐ ԽՆՏԱՆԵԱՆ

ՎԱՐԻՉ ՏՆՕՐԵՆ
 ՎԱՐԷ ԱՋԱՊԱՂՅԵԱՆ

MASSIS Weekly
 Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
 1060 N. Allen Ave.
 Pasadena, CA 91104
 Phone: (626) 797-7680
 Fax: (626) 797-6863
 E-Mail: massis2@earthlink.net
 http://www.massisweekly.com

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
 Published Weekly
 Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
 USA \$50.00, \$100.00 (First Class)
 Canada \$125.00 (Air Mail)
 Overseas \$250.00 (Air Mail).
 All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
 at Pasadena CA.
 Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ԼՈՒՐԵՐ

Արտահերթ Ընտրութիւններուն Երթալու Նպատակով Փաշինեան Զրաժարական Տուալ Կարչապետի Պաշտօնէն

Յունիսի 20-ի արտահերթ խորհրդարանական ընտրութիւններուն երթալու նպատակով վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան Ապրիլ 25-ին հրաժարական տուաւ իր պաշտօնէն: Ժողովուրդին ուղղուած իր ելոյթին մէջ Փաշինեան բացատրեց, որ արտահերթ խորհրդարանական ընտրութիւններ հնարաւոր կը դառնան միայն մէկ պարագայի, երբ ինքը հրաժարական տայ ու խորհրդարանը երկու անգամ չընտրէ վարչապետի թեկնածու:

«Խորհրդարանական մեծամասնութիւնը վարչապետ չի ընտրի, եւ Ազգային ժողովը կը համարուի արձակուած, ու կը նշանակուեն արտահերթ խորհրդարանական ընտրութիւններ», - ըսաւ ան:

Փաշինեան յայտնեց որ, ինքը կարող էր այլ օր հրաժարական տալ, բայց կարեւոր համարեց այս քայլը առնել «Քաղաքացու օրոնայ» առթիւ. «Սա կարեւոր խորհրդանիշն է այն բանի, որ այսպիսով Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացուց ստացած իշխանութիւնը մենք վերադարձնում ենք քաղաքացուն, որպէսզի նա՝ Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացին, որոշի իշխանութեան հետագայ ճակատագիրը ազատ, արդար, մրցակցային ընտրութիւններով»:

Նիկոլ Փաշինեան ըսաւ, որ 2020 թուականի աղէտալի իրադարձութիւններու պատճառներու, հիմքերու, լուծումներու մասին արտայայտուեցան գրեթէ բոլորը՝

քաղաքական ուժերը, կառավարութեան անդամներ, մտաւորականներ, հոգեւորականներ, հասարակական կազմակերպութիւններ, ոչ պաշտօնական խումբեր: «Միայն ժողովուրդը կարծիք արտայայտելու ինստիտուցիոնալ հնարաւորութիւն չի ունեցել: Ուրեմն ժողովուրդը պէտք է իր խօսքն ասելու, անցեալի ու ներկայի վերաբերեալ գնահատականներ տալու եւ ապագայի վերաբերեալ որոշումներ կայացնելու հնարաւորութիւն ունենայ»:

Փաշինեան յիշեցուց, որ 2021-ին արտահերթ ընտրութիւններ անցկացնելու առաջարկ ինք ըրած էր տակաւին նախորդ տարուայ վերջին, սակայն շարք մը քաղաքական ուժերու կողմէ այն մերժուած էր: «Մենք հնազանդօրէն կ'ենթարկուենք ժողովուրդի կայացրած որոշումներին եւ անմնացորդ կը կատարենք մեր պարտականութիւնները ժողովուրդի առաջ: Եթէ ժողովուրդը որոշի, որ ես պէտք է հեռանամ վարչապետի պաշտօնից, ես կը կատարեմ այդ որոշումը, եթէ ժողովուրդը որոշի, որ պիտի շարունակեմ պաշտօնավարել որպէս վարչապետ, ես կը կատարեմ այդ որոշումը», - ըսաւ վարչապետը, յայտնելով որ, այս ընթացքին կը շարունակէ կատարել վարչապետի պարտականութիւնները:

Փաշինեանի յայտարարութենէն անմիջապէս ետք նախագահ Արմէն Սարգսեան, ինչպէս նախատեսուած է երկրի Սահմանադրութեամբ, ընդունեց կառավարութեան հրաժարականը:

Երկիրը Խառնելով՝ Կը Ցանկան Իշխանութիւնը Իրենց Կերպարծնել. Անդրանիկ Քոչարեան

Աժ-ի պաշտպանութեան եւ անվտանգութեան հարցերու մշտական յանձնաժողովի նախագահ՝ Անդրանիկ Քոչարեան, անդրադառնալով Սիւնիքի մէջ տեղի ունեցած դէպքերուն եւ անոնց հետագայ զարգացումներուն, նշեց. «Իրաւապահ համակարգը, քննչական մարմինները իրենց գործունէութիւնը պէտք է կառուցեն ճիշդ փաստերի հիման վրայ, մեղադրանքի հիմքում փաստացի նիւթը պէտք է լինի շատ ամուր: Բայց այն, ինչ տեղի է ունեցել, բոլորս ենք տեսել: Այնտեղ (Սիւնիքում) խուլիգանութիւնն ակնյայտ էր: Դրա կազմակերպուածութեան բնույթը պէտք է դարձնել ապացուցելի: Դա շատ կարեւոր է, պէտք է պարզ երեւայ, որ Սիւնիքում ոչ թէ յախուռն գործողութիւններ են տեղի ունեցել, այլ կազմակերպուած սադրանք»:

«Ի պատիւ պետական պահանջարկներին տղաների՝ նրանց սադրանքը կանխուելու, որովհետեւ նրանց ուղաձուր միայն հայցոյն քննարկը ու ինքնաշարժի վրայ կանգնելը չէր: Նրանք շատ կ'ուզէին, որ պետական պահանջարկներն աշխատակիցները գնային կոշտ ուժային հակահարուած կիրառելուն, ինչի իրաւասութիւնն ունէին, սակայն չգնացին դրան: Սա չպէտք է դիտել որպէս թուլութիւն, այլ պէտք է դիտել այն տեսանկիւնից, որ քաղաքական օրակարգ թելադրողը սադրանք իրականացնողները չպէտք է լինեն: Այսօրուայ քաղաքական օրակարգն արտահերթ ընտրութիւնների թափանցիկ անցկացումն է»:

Անդրադառնալով այն պնդումներուն, որ միջադէպի ժամանակ ոստիկանութիւնը անգործութեան մատնուած է՝ Քոչարեան նկատել տուաւ. «Ոստիկանութիւնն իր ուժա-

Պատգամաւոր Անդրանիկ Քոչարեան

յին գործողութիւններից առաջ իրականացնում է շատ աւելի ընկալելի գործիքակազմ. խօսել, բացատրել, համոզել, հեռու պահել սադրանքներից: Ուժ կիրառելն ամենահեշտն է: Եւ այդ փոքրաթիւ սադրիչների վրայ ուժ կիրառելով՝ այդ նոյն սադրիչներին կու տանք հնարաւորութիւն երկիրը տանել խոր ցնցումների... Երկիրը խառնելով՝ նրանք ցանկանում են առիթ ունենալ իշխանութիւնն իրենց վերադարձնելու: Բայց մոռանում են, որ յեղափոխութիւնը դրա համար չի արուած: Յեղափոխութիւնն արուած է, որ այդպիսի երեւոյթները մերժուեն յաւերժ»:

Դիտարկման, որ Սիւնիքի դէպքերուն ականատես ըլլալով՝ քաղաքացիներու մօտ կրկին հարց կ'առաջանայ, թէ ե՞րբ է թաւիշի վերջը, Աժ պաշտպանութեան եւ անվտանգութեան հարցերու մշտական յանձնաժողովի նախագահը նշեց. «Թաւիշի սկիզբը ու աւարտը կ'արձանագրուի Յունիսի 20-ին»:

ԲԻԿ-ն Ընտրութիւններուն Պիտի Մասնակցի Առանձին Ցուցակով

Աժ-ի ԲԻԿ խմբակցութեան պատգամաւոր՝ Միքայէլ Մելքումեան խորհրդարանէն ներս լրագրողներու հետ ճեպագրոցի ընթացքին անդրադարձաւ այն հարցին, թէ ԲԻԿ-ն վարչապետի թեկնածու պիտի չ'առաջադրէ այս փուլին: «Մենք գնում ենք արտահերթ ընտրութիւնների, որը լինելու է Յունիսի 20-ին: Մենք արդէն յայտարարել ենք եւ նորից վերահաստատում ենք՝ ԲԻԿ-ն ընտրութիւններին գնալու է միայնակ: Ծատ կարեւոր է, որ այս նոր ընտրութիւններին դու ումով ես գնում եւ ինչով ես գնում: Այսինքն՝ խօսքն այն մասին է, թէ ինչ քաղաքական խումբով ու ծրագրով ամենակարեւորը: Այդ ումով եւ ինչով գնալու փաստը վերահաստատում է, որ մենք պէտք է գնանք յաղթելու: Եւ դա լինելու է, ես հաւատում եմ, որ մենք անպայման յաղթելու ենք», ըսաւ պատգամաւորը:

ԲԻԿ պատգամաւոր՝ Միքայէլ Մելքումեան

բով պէտք է անպայման յաղթանակ տանենք», - աւելցուց Մելքումեան: «Մինչեւ հրաժարականը կար հարցադրում՝ բայց հաւատո՞ւմ էք, որ այդ ընտրութիւնը կը լինի: Ես երբեք չեմ կասկածել, հիմա մենք գնում ենք նրան, որ Յունիսի 20-ին լինի այդ ընտրութիւնը: Եւ դրանով ժողովուրդին թոյլ տանք, պայման ստեղծենք, որպէսզի այդ 20-ի ընտրութեան միջոցով որոշում կայացնի՝ ով պէտք է լինի իշխանութիւն այս երկրում: Երկրորդ, նոր Հայաստանը պէտք է լինի, թէ՞ մնում է հինը, որը պարտուած է: Եւ երրորդ, որեւէ մէկի մօտ պէտք է կասկած չչարուցի այդ ընտրութիւնների ազատ եւ արդար լինելու փաստը», - ըսաւ Մելքումեան:

Վենետիկի Յանձնաժողովի Կարծիքը Աւելի Դրական Եր, Քան Ես Կը Սպասի. Իոաննիսեան

Վենետիկի յանձնաժողովն ու ԵԱՀԿ/ԺՂՄԳ-ը (ԵԱՀԿ ժողովրդավարական հաստատութիւններու եւ մարդու իրաւունքներու գրասենեակը) հրատարակեց համատեղ կարծիքով համոզմունք յայտնած են, թէ համամասնական ընտրակարգի պարզեցումը լայն աջակցութիւն ունի քաղաքական ուժերու եւ քաղաքացիական հասարակութեան կողմէ, գոհունակութեամբ նշած են, որ բարեփոխութիւնը կատարուած է տարբեր քաղաքական ուժերու, քաղաքացիական հասարակութեան եւ փորձագիտական համայնքի հետ լայն խորհրդակցութիւններու միջոցով: «Վենետիկի յանձնաժողովի էս կարծիքը նոյնիսկ աւելի դրական էր, քան ես սպասում էի», - ըսաւ Իրագել քաղաքացիներու միաւորման ծրագիրներու համակարգող՝ Դանիէլ Իոաննիսեան:

Իրագել քաղաքացիներու միաւորման համակարգող՝ Դանիէլ Իոաննիսեան

Տարիներ շարունակ ընտրական բարեփոխութիւններուն մասնակցած Իոաննիսեան եւրոպական երկու կառուցներու կարծիքը բացառիկ կը համարէ. - «Կարծում էի, որ Վենետիկի յանձնաժողովն աւելի քան քաղաքացիները կը մօտենայ, բայց նոյնիսկ այդ կէտերի մասով Վենետիկի յանձնաժողովը հասկացել է, որ հայաստանեան շրջածիրէն ներս դա կարեւոր է եւ նոյնիսկ

այդ մասով դրական է արձագանգել: Սա երբեւիցէ ընտրական վերաճեաւորման հետ կապուած Վենետիկի յանձնաժողովի ստուած ամենադրական մօտեցումն է Հայաստանի մասով»:

Եւրոպական կառուցները ոչ միայն ողջունած են նախաձեռնող փոփոխութիւնները, այլեւ անհրաժեշտ համարած հետագայ բարելաւումները: Ճար տրամադրում կուսակցութիւններին», - ըսաւ Իոաննիսեան:

ԼՈՒՐԵՐ

Նախագահ Արմեն Սարգսեան Ծնորհակալութիւն Յայտնած Է Ցեղասպանութիւնը Դատապարտող Երկիրներուն Եւ Կառոյցներուն

«Հայոց ցեղասպանութեան 106-րդ տարելիցը վերստին վկայեց, որ սեփական ցաւը զգում են բոլորը, սակայն խորն ու մարդկային է զգալ ու կիսել ուրիշի՝ ցաւը, աւելին՝ խիզախել եւ բարձրաձայնել այդ մասին», յայտարարած է նախագահ Արմեն Սարգսեան իր շնորհակալական ուղերձով:

«Արդէն իսկ բազմաթիւ երկրների ղեկավարներ, կառավարութիւններ ու խորհրդարաններ, հասարակական, հոգեւոր, գիտական ու ակադեմիական շրջանակներ, միջազգային կառույցներ էին հանդէս եկել 1915թ. Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման եւ դատապարտման կապակցութեամբ: Իմ Հայաստան երկրի, իմ ժողովրդի եւ անձամբ իմ անունից ցանկանում եմ եւս մէկ անգամ շնորհակալութեան ու երախտագիտութեան խօսքեր ուղղել նրանց բոլորին եւ մեզ սրտակից ժողովուրդների բոլոր գաւակներին», - նշած է ՀՀ նախագահը՝ ուշադրութիւն դարձնելով նաեւ, որ Հայոց ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչումը ստացաւ ծանրակշիռ ու խիզախ ազդակ մը՝ ի դէմս ԱՄՆ-ի նախագահ՝ Ժո Պայտրոնի Ապրիլ քսանչորսի յայտարարութեան:

«Յաւր համախմբում է մեզ, բայց մենք պէտք է համախմբուենք նախ եւ առաջ յանուն յաջողութեան, ինչպէս նաեւ՝ յանուն մեր անվտանգութեան եւ շահերի: Համազգային միասնութիւնն ու փոխըմբռնումը, համերաշխութիւնն ու հանդուրժողականութիւնը յաջողութեան հասնելու լաւագոյն ճանապարհն են:

Հայաստանի նախագահ Արմեն Սարգսեան

Հայոց ցեղասպանութեան դատապարտման ու ճանաչման իւրաքանչիւր քայլ իւրատեսակ ազդանշան եւ զգուշացում է բոլոր նրանց, ովքեր դեռ ձգտում են յարաբերութիւնները կարգաւորել եւ նպատակներին հասնել բռնի ուժի եւ մարդու իրաւունքների ոտնահարման միջոցով: Երէկ դա Օսմանեան կայսրութիւնն էր, այսօր՝ նրա ժառանգ ժամանակակից Թուրքիան ու վերջինիս «փոքր եղբայր» Ատրպէյճանը: Իսկ ցեղասպանութիւնը վաղեմութեան ժամկէտ չունի...

Ես վստահ եմ, որ ազատ եւ անկախ ապրելու մեր ճանապարհը շարունակական է, որովհետեւ մենք կարող ենք ու յաղթահարելու ենք այդ ճանապարհի խոչընդոտներն ու մարտահրաւէրները, եւ դա անելու ենք նաեւ մեր բարեկամների աջակցութեամբ», - ըստած է Սարգսեանի ուղերձով:

Երեւան Թուրքիոյ Կողմէ Գործնական Քայլեր Կ'ակնկալէ Ոչ Թէ Խօսքեր. ԱԳՆ

Պաշտօնական Երեւանը նկատի առած է Հայաստանի հետ յարաբերութիւններ հաստատելու մասին Թուրքիոյ նախագահ՝ Էրտողանի յայտարարութիւնը, սակայն կը նախընտրէ գործնական քայլեր տեսնել Անգարայէն, Ապրիլ 26-ին, Լիթուանիոյ արտաքին գործոց նախարար Կապրիելլոս Լանտսպլերկիսի հետ կայացած համատեղ ասուլիսին, յայտարարեց արտաքին գործոց նախարարի պաշտօնակատար՝ Արա Ալվազեան:

Յատկանշական է, որ Թուրքիան նախագահի մակարդակով սկսաւ խօսիլ Հայաստանի հետ յարաբերութիւններ հաստատելու մասին, ԱՄՆ-ի նախագահ՝ Ժո Պայտրոնի կողմէ Հայոց ցեղասպանութեան փաստը ճանաչելու ֆոնին:

«Մենք ծանօթ ենք Թուրքիոյ նախագահի նամակին եւ այնտեղ հնչեցուած պատրաստակամութեանը, բայց պէտք է նշեմ, որ մենք կարեւորում ենք ոչ միայն խօսքերը, այլեւ գործերը, ինչի մասին մենք շատ յստակ արտայայտուել ենք: Նախկինում էլ եղել են նման ուղերձներ, անգամ եղել է ստորագրուած երկկողմ փաստաթուղթ, որը սակայն չի ունեցել դրական շարունակութիւն: Մէկ անգամ եւս ուզում եմ վերահաստատել, որ մեզ համար կարեւոր են ոչ թէ խօսքերը, այլ գործերը», - նշեց Ալվազեան:

Նախարարի պաշտօնակատար՝ Արա Ալվազեան այսօր «շատ մեծ

Արտաքին գործոց նախարար Արա Ալվազեան

աւանդ» որակեց Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման մասին ԱՄՆ-ի նախագահի յայտարարութիւնը:

«Ամբողջովին կիսում եմ նախագահ Պայտրոնի ուղերձում արտայայտուած այն միտքը, որ միջազգային հանրութիւնը պէտք է գործուն քայլեր ձեռնարկի՝ կանխելու նմանօրինակ միջազգային յանցանքների կրկնութիւնն ապագայում: Ցեղասպանութիւնների կանխարգելման ու դատապարտման գործում Հայաստանը միջազգային օրակարգ առաջ մղելու առաջամարտիկներից է, եւ այդ իմաստով նախագահ Պայտրոնի ուղերձը շատ մեծ աւանդ է», - ընդգծեց Արա Ալվազեան:

Էրտողան Կը Քննադատէ Պայտրոնին Ու Կը Յայտնէ Որ, Պատրաստ Է Հայաստանի Հետ Յարաբերութիւններու Հաստատման

Թուրքիոյ նախագահ՝ Ռէճէպ Էրտողան կոչ ըրած է իր ամերիկացի պաշտօնակից՝ Ճոզէֆ Պայտրոնին վերանայելու Հայոց ցեղասպանութեան պաշտօնական ճանաչման որոշումը՝ զայն «սխալ քայլ» որակելով: Այս մասին Թուրքիոյ նախագահը յայտարարեց Ապրիլ 26-ի երեկոյեան Անգարա կայացած ասուլիսի ժամանակ:

Էրտողանի այս յայտարարութիւններէն պարզ դարձաւ, որ պաշտօնական Անգարան առայժմ զերծ կը մնայ Ուաշինկթոնի նկատմամբ կտրուկ քայլեր առնելէ՝ հարկ համարելով միայն յիշեցնել երկու երկիրներու միջեւ տասնամեակներու ընթացքին ձեւաւորուած դաշնակցային յարաբերութիւններու մասին:

«Մենք ՆԱԹՕ-ի կազմին մէջ ընդգրկուած երկու կարեւոր դաշնակիցներ ենք: Ինչպէ՞ս կարող էք դուք Թուրքիան փոխարինել Հիւսիսատլանտեան դաշինքի հետ որեւէ կապ չունեցող հայկական յոյսով», - դիմելով ամերիկեան ղեկավարութեան՝ յայտարարած էր Էրտողան:

Ի դէպ, նշենք որ Թուրքիոյ նախագահի 50-րոպէանոց ելոյթի մեծ մասը հայ-թրքական յարաբերութիւններուն ու անոնց պատմութեան նուիրուած էր:

Յիշելով Օսմանեան կայսրութեան ժամանակ հայերու դերակատարութիւնը, Առաջին համաշխարհային պատերազմի ընթացքին տեղի ունեցած իրադարձութիւնները, դարաբաղեան երկու պատերազմներու եւ նոյնիսկ ԱՄԱ-ԼԱ-ի կողմէ թուրք դիւանագէտներու դէմ յարձակումները, Էրտողան ի վերջոյ հասաւ իր ելոյթի գլխաւոր ուղերձներէն մէկուն՝ պնդելով, թէ Անգարան պատրաստ է Հայաստանի հետ յարաբերութիւններու հաստատման:

Թուրքիոյ նախագահ Ռէճէպ Էրտողան

«Մենք հայ հանրութեան հետ որեւէ խնդիր չունինք: Մենք հազար տարի շարունակ կողք-կողքի ապրած ենք, ոմանց հետ այսօր ալ խաղաղ կերպով կ'ապրինք: Մենք կը ցանկանք Հայաստանի հետ բարի դրացիութեան սկզբունքի վրայ հիմնուած յարաբերութիւններ կառուցել: Վերջին 16 տարիներուն մենք [այդ ուղղութեամբ] բազմաթիւ քայլեր ձեռնարկած ենք՝ միշտ զոհաբերութիւններու գնով», - յայտարարած էր Թուրքիոյ նախագահը՝ պնդելով, սակայն, թէ Անգարայի այդ գործողութիւնները այդպէս ալ համարժէք պատասխանի չեն արժանացած:

Վերադառնալով Միացեալ Նահանգներու նախագահի Ապրիլ քսանչորսի ուղերձին՝ Թուրքիոյ ղեկավարը յայտարարած էր, որ այս խնդիրը, երկկողմանի յարաբերութիւններու միւս կնճռոտ թեմաներու հետ միասին, կը պատրաստուի քննարկել արդէն մէկուկէս ամիս ետք Պայտրոնին հետ ՆԱԹՕ-ի գազաթնաժողովի ծիրէն ներս նախատեսուած հանդիպման ընթացքին:

Կարօ Փայլան Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման Օրինագիծ Ներկայացուցած Է Թուրքիոյ Սեճլիսի Նախագահութեան

Թուրքիոյ քրտամէտ ժողովուրդներու Դեմոկրատական Կուսակցութեան անդամ, հայ պատգամաւոր՝ Կարօ Փայլան Թուրքիոյ մեծ խիսի նախագահութեան օրինագիծ ներկայացուցած է, որով կ'առաջարկէ ճանաչալ Հայոց ցեղասպանութիւնը, ցեղասպանութեան պատասխանատուներու անունները վերացնել հանրային վայրերէն եւ փոփոխութիւն կատարել Թուրքիոյ քաղաքացիութեան մասին օրէնքին մէջ:

Ինչպէս կը հաղորդէ «Արմէնփրէս»՝ վկայակոչելով Պոլսոյ «Ակօս»-ը, Փայլանի ներկայացուցած օրինագիծի հիմնաւորման մէջ նշուած է, որ Թուրքիոյ Ազգային մեծ ժողովը պէտք է պատասխանատուութիւն ստանձնէ, որպէսզի հայ ժողովուրդի ապրած Մեծ եղեռնը կոշուի իրական անունով: «Մեծ յանցագործութիւնը պէտք է ճանաչուի Թուրքիոյ խորհրդարանի կողմէ, եւ Հայոց ցեղասպանութեան նէն տուժածները 106 տարի անց պէտք է հասնին արդարութեան», - նշուած է նախագիծով:

Փայլան Ապրիլ 24-ին ուղերձ յղած էր, ուր նշած էր, որ Հայոց ցեղասպանութեան հարցով արդարութեան հասնիլ հնարաւոր է միայն Թուրքիոյ մէջ:

Թուրքիոյ մեծ խիսի հայ պատգամաւոր՝ Կարօ Փայլան

«Հայոց ցեղասպանութիւնը տեղի ունեցած է այս հողերուն վրայ, եւ ցեղասպանութեան հարցով արդարութիւնը հնարաւոր է միայն այս հողերուն վրայ: Եթէ Թուրքիան առերեսուի Հայոց ցեղասպանութեան հետ, այլեւ կարեւոր չըլլար, թէ ինչ կ'ըսեն միւս պետութիւններու խորհրդարանները: 106 տարի է, որ կը ժխտուի Հայոց ցեղասպանութիւնը, եւ այդ պատճառով այլ երկիրներու խորհրդարաններու քննարկման առարկայ կը շարունակուի մնալ», - նշած էր Փայլան:

Լոս Անճելըսահարերը Ոգեկոչեցին

Շարունակուած էջ 1-էն

տական դէմքեր: Բոլորն ալ դատապարտեցին Անգարայի ուրացման քաղաքականութիւնն ու ազգայնամոլ կեցուածքը, պահանջելով հատուցում, միաժամանակ դատապարտելով Արցախի 44 օրուան պատերազմին թուրքիոյ գործնական աջակցութիւնն ու մասնակցութիւնը հայաջինջ գործընթացին:

Ժամը 10-ին յուշարձանի կամարներուն ներքեւ տեղի ունեցաւ եկեղեցական յատուկ աղօթք արարողութիւն, սրբադասուած հայնահատակներու յիշատակին: Աւարտին՝ ցեղասպանութեան զոհերու յիշատակը յաւերժացնող ելոյթներով հանդէս եկան հոգեւոր առաջնորդներ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան, Գերշ. Տ. Թորգոմ Եպս. Տօնոյեան, Գերպ. Տ. Միքայէլ Եպս. Մուրատեան եւ Վեր. Պերճ Ճամպագեան: Ելոյթներու ընթացքին բջիջային հեռախօսները իսկոյն տարածեցին սպասուած լուրը՝ որով ԱՄՆ-ի նախագահ Ճօ Պայտրն

տի փողոցներով տողանցելէ ետք, ցուցարարները հաւաքուեցան Հոլիվուտ եւ Ուեսթըրն պողոտաներու անկիւնը՝ Հայոց Յեղասպանութեան Չոհերու անուան հրապարակը, ուր ելոյթներ ունեցան գոնկրէսական Ատամ Շիֆ՝ ընթերցելով նոյն պահուն հրապարակուած՝ նախագահ Ճօ Պայտրնի Հայկական Յեղասպանութեան ճանաչման յայտարարութիւնը, Լոս Անճելըսի քաղաքապետ՝ Էրիք Կարսեթի (վիտիոյ ժապաւէնով), Առաջնորդ՝ Յովնան Արք. Տէրտէրեանի ներկայացուցիչ Հայր Վազգէն Մովսէսեան, Հայ Աւետարանական Եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ՝ Վերպատուելի Արա Միխիթարեան իրաւաբան Կարօ Ղազարեանը, Միացեալ Հայ Երիտասարդներու ներկայացուցիչ՝ իրաւաբան Արուսթիւն Յարութիւնեան եւ ուրիշներ:

Օր մը առաջ՝ Ապրիլի 23ին, Պըրպէնքի Ս. Ղեոնդ Մայր տաճարին մէջ տեղի ունեցաւ միջ-շարանուանական յիշատակի պատարագ, մասնակցութեամբ գաղութի հոգեւոր առաջնորդներուն եւ եկե-

պաշտօնապէս կը յայտարարէր Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչումը իր կողմէ: Այս լուրն ստեղծեց աննախընթաց երուզեր մը ներկայներուն մօտ, որոնք սկսան բարի լուրով իրար շնորհաւորել՝ հաւատքը եզրափակուեցաւ «Մեր Հայրենիք խմբերգով: Այնուհետեւ ներկայները յուշարձան բարձրանալով գետեղեցին իրենց մեխակները, ապա վերադարձան իրենց տունները որոշ բաւարարութեամբ ու վերապահ լաւատեսութեամբ:

Ապրիլ 24-ի առաւօտեան, Հոլիվուտի «Փոքր Հայաստան» շրջանին մէջ տեղի ունեցաւ Միացեալ Հայ Երիտասարդներ կազմակերպութեան աւանդական քայլերթը՝ հազարաւոր ժողովուրդի մասնակցութեամբ:

Յոյցին կը մասնակցէին Գոնկրէսական Ատամ Շիֆ, Կլէնտէլի Քաղաքապետական խորհուրդի անդամներ, եկեղեցականներ, ՍԴՀԿ ներկայացուցիչներ եւ քաղաքական այլ անձնաւորութիւններ:

Արդարութիւն պահանջող ու Հայ գերիներու ազատ արձակումը պահանջող պատասխանողով, Հայաստանի, Արցախի եւ Միացեալ Նահանգներու դրօշներով Հոլիվու-

ղեցական հայրերուն: Օրուան պատարագին էր Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան ներկայացուցիչ Գերշ. Տ. Թորգոմ Եպս. Տօնոյեան: Յեղասպանութիւնը դատապարտող իրենց սրտի խօսքերով եւ յորդորներով հանդէս եկան պատարագիչ Սրբազանը, ինչպէս նաեւ Արեւմտեան Թեմի Հայց. Առաք. եկեղեցւոյ առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան, Հայ Կաթողիկէ առաջնորդ Գերպ. Տ. Միքայէլ Եպս. Մուրատեան եւ Հայ Աւետ. եկեղեցիներու հովուապետ Վեր. Պերճ Ճամպագեան:

Միեւնոյն օրը երեկոյեան Ս.Դ.Հ.Կ. «Կայծ» Երիտասարդաց Միութեան կազմակերպութեամբ, տեղի ունեցաւ Չահագնացութիւն, մոմավառութիւն եւ մեխակներու գետեղում փաստինայի Հայ Նահատակներու յուշարձանին: Նահատակներու յիշատակը ոգեկոչող ելոյթով մը հանդէս եկաւ Ալիսան Աֆարի-Թաւուքեան:

Յատկանշանական էր նաեւ այլոց կողքին Գալիֆորնիոյ կառավարիչ Կավըն Նիւսըմի հայանպատ արտայայտութիւնը, իրենց պահանջատիրական արդար դատի իրաւացիութեան մասին:

Ամերիկայի Նախագահ Ծօ Պայտրն

Շարունակուած էջ 1-էն

նոր կեանք գտնել աշխարհի տարբեր կողմերը՝ անոնց շարքին Միացեալ Նահանգներու մէջ: Զօրութեամբ եւ տոկունութեամբ՝ հայ ժողովուրդը վերապրեցաւ եւ վերստին կառուցեց իր համայնքը: Տասնամեակներ շարունակ հայ գաղթականները հարստացուեցան եւ Միացեալ Նահանգները տարբեր բնագաւառներէ ներս, բայց երբեք չեն մոռացած ողբերգական այն պատմութիւնը, որ իրենց նախնիներէն շատերը բերաւ դէպի մեր ափերը: Մենք կը յարգենք անոնց պատմութիւնը: Մենք կը տեսնենք այդ ցաւը: Մենք կը հաստատենք պատմութիւնը: Մենք այդ կ'ընենք ոչ թէ մեղադրելու, այլ ապահովելու համար, որ կատարուածը այլեւս չկրկնուի», - կը շեշտէ նախագահը իր պատգամին մէջ:

«Այսօր, երբ մենք կ'ողբանք մեր կորուստները, եկէք մեր հայեացքը յառնէք ապագային եւ պատկերացնէք այն աշխարհը, որ կ'ուզենք ստեղծել մեր երեխաներուն համար: Աշխարհ մը, որ աղտոտուած չէ մոլեռանդութեան եւ անհանդուրժողականութեան ամենօրեայ չարիքներով, աշխարհ, որտեղ մարդու իրաւունքները յարգուած են, եւ որտեղ բոլոր ժողովուրդները կրնան ապրիլ արժանապատիւ ու անվտանգ կեանքով: Եկէք վերահաստատենք ապագային վայրագութիւնները կանխելու մեր հաստատակամութիւնը՝ աշխարհի որ անկիւնն ալ ըլլայ: Եւ եկէք հասնինք աշխարհի բոլոր ժողովուրդներու հաշտեցման ու ցաւերու ամոքման:

«Ամերիկայի ժողովուրդը կ'ոգեկոչէ բոլոր այն հայերուն, որոնք իրենց կեանքը կորսնցուցին 106 տարի առաջ այս օրը սկսած Յեղասպանութեան հետեւանքով», - կ'ընդգծէ նախագահ Ճօ Պայտրն:

Նոյն օրը, Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան նամակ յղեց Միացեալ Նահանգներու նախագահ Ճօ Պայտրնին՝ շնորհակալութիւն յայտնելով Հայոց Յեղասպանութիւնը ճանաչելուն առթիւ: Վարչապետը ընդգծած է, որ այն հզօր քայլ մըն է ճշմարտութեան եւ պատմական արդարութեան ճանապարհին:

Միջազգային Լրատուամիջոցներու Լայն Արձագանքը

Նախագահ Պայտրնի յայտարարութեան նախորդող ու յաջորդող օրերուն ամերիկեան, եւրոպական եւ միջազգային շատ մը

հեռատեսիլի կայաններ եւ լրատուամիջոցներ, լայնօրէն անդրադարձան Հայոց Յեղասպանութեան 106-րդ տարելիցին եւ ԱՄՆ-ի նախագահի կողմէ եղած պաշտօնական ճանաչման կարեւորութեան:

Փաշինեան. Ղարաբաղեան Երկրորդ Պատերազմը Յեղասպան

Գաղափարախօսութեան Վերածնունդի Վկայութիւնն է Ապրիլ 24-ի առաւօտեան նախագահ Արմէն Մարգեան, վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան, Ազգային ժողովի նախագահ Արարատ Միրզոյեան եւ բարձրաստիճան այլ պաշտօնեաներու եւ օտարերկրեայ պատուիրակութիւններու հետ այցելեցին Միծեռնակաբերդի Յուշահամալիր՝ յարգանքի տուրք մատուցելու Հայոց Յեղասպանութեան զոհերու յիշատակին:

Յիշեցնելով, որ մէկ ու կէս միլիոն հայեր Օսմանեան կայսրութեան երիտթրքական կառավարութեան յանցաւոր քաղաքականութեան զոհ դարձան, վարչապետը իր օրուայ ուղերձին մէջ ըսաւ. «Հայոց Յեղասպանութիւնը եւ այն ծնած գաղափարախօսութիւնը մնացին անպատիժ: Իսկ անպատիժ մնացած յանցագործութիւնները եւ դրանց սնած գաղափարախօսութիւններն ունեն կրկնուելու եւ վերստին ի յայտ գալու սովորութիւն: Ղարաբաղեան երկրորդ պատերազմը, Արցախում հայ ժողովրդի բնաջնջմանն ուղղուած ատրպէյճանա-թուրքական ագրեսիան, թուրքիայի ծաւալապաշտական արտաքին քաղաքականութիւնը, Հայաստանի հանդէպ տարածքային նկրտումները ցեղասպան գաղափարախօսութեան վերածննդի վկայութիւնն են»:

Շարունակելով Փաշինեան աւելցուց. «Ասուածը, սակայն, որեւէ կերպ չի կարելի մեկնաբանել որպէս տարածաշրջանային երկխօսութեան ժխտում: Մենք պատրաստ ենք դրան: Սակայն մեր պատկերացումը երկխօսութիւնը չի կարող լինել ուժի դիրքերից: Այն կարող է տեղի ունենալ միայն իրաւահասարակութեան սկզբունքով: Մենք երբեւէ հարցականի տակ չենք դնի Հայոց Յեղասպանութեան եղելութիւնը»:

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Երկրորդ, ի տարբերութիւն նախորդ տարիներուն, իշխանութիւններէն առանձին այցելեց յուշահամալիր՝ կատարելու համար «Մուրք նահատակներու բերխօսական կարգ»:

ՍԴՀԿ Կեդրոնական Վարչութիւնը Կ'ողջունէ

Շարունակուած էջ 1-էն

պաշտօնապէս ճանչնալու Հայոց Յեղասպանութիւնը: Լիպոյս Ենք, որ այս դժուարին հանգրուանին, ԱՄՆ վարչակազմը կ'ընդլայնէ Հայաստանի եւ Արցախի զարգացման ու բարգաւաճման ուղղուած օժանդակութիւնը, ինչպէս նաեւ Միսսիսի խումբի շրջանակէն ներս կը բազմապատկէ իր քանքերը՝ ի խնդիր Արցախի հարցի բարուք լուծման, հիմնուելով ազգերու ինքնորոշման իրաւունքի վրայ:

Այս պատեհ առիթը պէտք է նաեւ խթան հանդիսանայ մեզի, որպէսզի առաջ անցնելով Յեղասպանութեան ճանաչման հանգրուանէն, լծուինք մեր իրաւունքներու վերականգնման գործնական հայեցակարգի ստեղծման: Իսկ այդ դժուարին առաջադրանքը կը կարօտի մարդկային եւ նիւթական հսկայական միջոցներու, որ կրնայ միայն հնարաւոր դառնալ միասնականութեան եւ համայն հայութեան կարողականութեան համատեղման շնորհիւ:

Բիւր յարգանք՝ Յեղասպանութեան եւ Արցախեան պատերազմի նահատակներու յիշատակին:

Ս.Դ.Յնչակեան Կուսակցութեան Կեդրոնական Վարչութիւն Ապրիլ 24, 2021

ՄԱՍԻՍ
ԱՄԵՆԱՎՍՏԱՅԵԼԻ ԱՂԲԻՒՐԸ ՀԱՅՐԵՆԻ ԼՈՒՐԵՐՈՒ
www.massisweekly.com

Մեր Ուխտը

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ
«ԱՐԱՐԱՏ» ԼԻԲԱՆԱՆ

Համազգային ուխտի վերանորոգման օրն է այսօր:

Յիշատակի օրն է դաժանագոյն այն ցեղասպանութեան, որուն ականատեսն եղաւ մարդկութիւնը եւ որուն գոհը դարձաւ հայութիւնը՝ աշխարհի հնագոյն ժողովուրդներէն մէկը:

Համաշխարհային պատերազմին ստեղծած թոհուբոհէն խորամանկօրէն օգտուելով, Օսմանեան կայսրութեան օրուան վարիչները շարունակեցին իրենց բնագոյն մէջ արմատացած բարբարոսութիւնը եւ փորձեցին իր լրումին հասցնել Արիւնտ Սուլթանին սկսած հայաջինջ ծրագիրը: Սա գաւթիչ պետութեան մը հետեւողական քաղաքականութիւնն էր, որ կը դրսեւորուէր տարբեր ուղիք պատրուակներով եւ տարբեր առիթներով: Այդ հանգրուաններուն, ինչ խօսք, ան ունէր մեծ պետութեանց լուռ հաւանութիւնը եւ երբեմն բացայայտ նեցուկը: Ուրեմն, հայաջնջման եւ հայկական բնօրրանին իւրացման ստորին վարքագիծը դարձած էր թրքավարի-քրտավարի ստորին ակնդրութիւն, որուն հետեւանքով հետզհետէ կը հիւժէր հայութիւնը, կը կէքէր ծանրածանր լուծի տակ եւ կը լլկուէր ամենայն սառնարտութեամբ: Սակայն, 1915-ին ծրագրուած եւ գործադրուած գազանային սրածուծութիւնը ամենահեղը պիտի ըլլար իր տարողութեամբ, մոլեգնութեամբ, քասքնելի դրուագներով եւ կործանարար հետեւանքներով:

Յեղասպանութիւնը հիմնովին շրջեց մեր պատմութեան երթը: Սերունդներու գիտակցութեան եւ ենթագիտակցութեան մէջ խորապէս դրոշմուկով ան դարձաւ հայ մարդէն անբաժան հոգեբարոյական ու ազգային նկարագրի գիծ մը: Ամէն հայ, ուր ալ կը գտնուի, մերթ սոսկումով, մերթ արցունքով, մերթ վրէժի եւ ատելութեան զգացումով, երբեմն ապրելու եւ արարելու խոստումով կը վերապրի Ապրիլ 24-ը: Եւ միթէ միայն մէկ օր կ'ապրի ան, թէ՛ կեանքի ամբողջ տեւողութեան ընթացքին, քանզի ցեղասպանութեան տապարի հարուածը, հակառակ 106 տարիներու անջրպետին, իր արձագանգներով կը մնայ ահարկու՝ չի շեղուելով մեր անչափելի կորուստները, հայրենազրկումին կակիծը, ձուլման կլանող հոսանքը, թրքական լպիրշ ուրացումները եւ ակելին՝ տակաւին շարունակուող արնածարաւ սպառնալիքները: Երէկի ցեղասպանը, անյազուրդ իր ախորժակներով, վերջերս գտած եւ փարած կը թուի ըլլալ նոյնքան արիւն-ուռչտ իր արենակիցին՝ ազերիին, միասնաբար աքցանելու Հայաստանն եւ ընկճելու ու բզբտելու այն, ինչ որ մնացած է մեզի որպէս հայրենի հող ու բնօրրան:

Միւս կողմէ, լուսթիւնն ու համակերպումը չեն կրնար բանաւոր եւ համոզիչ լուծման հասցնել եւ ամօքել այն վէրքերը, որոնց կտտանքները կը կիզեն մեր հոգիները: Ոչ իսկ ըրալէ մ'իսկ կարելի է խօսիլ մոռացութեան կամ ներողամտութեան մասին: Ոչ մէկ սերունդ կրնայ մարսել եւ հալած իւրի նման ընդունիլ թուրք-ազերիական միացեալ սադրանքներն ու արարքները,

որոնք անխուսափելիօրէն կը փորձորկեն մեր հոգիները եւ վրէժի հունտերը կը ցանեն հայոց սիրտերուն մէջ: Բացէ՛ք եւ տեսէ՛ք քարտէզը մեզմէ գրաւուած ընդարձակ հայրենիքին, կարդացէ՛ք երկար ցանկը այն սերույց մտաւորականութեան, որ հնձուեցաւ թրքական գերանդիով, գացէ՛ք փորփրեցէ՛ք Տէր Զօրի անապատները, գաղթի ճամբաներուն նահատակուած անշիրիմ խլեակներուն ոսկրտիքը, թրքացած եւ իսլամացած պատանեակները, ծարաւի ու քաղցի պատճառով անապատներու աւազներուն միախառնուած մեր նախնիներուն մասունքները: Տակաւին չէ՞ք լսեր եկեղեցիներէ ու վանքերէ լսուած աղիողորմ ճիչերն ու աղաղակները, որոնք կը բարձրանային առ Աստուած, երբ հազարաւոր հայորդիք՝ մանուկներ թէ ծերունիներ, գոհ կ'երթային լափլիզող հրդեհի հայախանձ բոցերուն: Ո՞վ կրնայ չլիշել վիթխարի հարստութեան կողոպտումն ու թալանը՝ վանքերէն, բնակարաններէն, դաշտերէն ու հովիտներէն: Ձեռագիր մատենաներու եւ գանձերու ապուռ ինչքան թուրքերու հանգիստ ու բարեկեցիկ կեանք ապահովեց: Իսկ փճացած գիրքերու մոխրացած կոյտերը՝ յագուրդ ու բաւարարութիւն՝ մշակութասպան այդ ամբոխին: Ո՞վ կրնայ մէկդի նետել այդ բոլորը, երբ մեր ցասումն ու զայրոյթը չեն կրնար մեղմանալ եւ պիտի չմեղմանան այնքան ատեն՝ որ հայու սիրտ կը տրոփէ այս երկրագունդին վրայ: Չմոռնանք, որ պատմութիւնը վերջակէտ չի ճանչնար: Չմոռնանք, որ երբ կան յիշողներ եւ ծրող սերունդներ՝ անթեղուած կրակը կը մնայ յարաբորբոք ու մշտարծարծ:

Ուխտի օր է այսօր, որովհետեւ ուխտաւորներ կը շարունակեն հաւատարիմ մնալ իրենց նախնիներէն ժառանգած կտակին՝ չմոռնալ մեր պատմութեան սեւ ու սուգ էջերը:

Նաեւ՝ ուխտի օր է, որովհետեւ ուխտապահներ, ստանձնելով ջահը նախորդ սերունդներէն, կը շարունակեն իրաւունքներու տիրացման պայքարը: Ուխտաւորներու բազմութիւնը կը շարունակէ քայլել յամբընթաց ու խոհուն դէպի լեառն Մասիս, մինչ ուխտապահներ իրենց երդումով առաւել կը ջրդեղեն հայու պայքարի ոգին. կը դարբենեն կամքն ու կորովը հայրենասիրութեան եւ վերականգնումին: Աստուք շառահարն եւ դիպուկ պատասխաններ են ցեղասպանութիւնը որոճացած հայասպաններուն՝ քանզի իրենց երազը մնաց անկատար: Մի գուցէ, «յաջողութիւնը» եղաւ ժամանակաւոր, բայց ոչ վերջնական, քանզի հայը կըրցաւ վերապրի՛լ, գարթնի՛լ, ուռճանա՛լ եւ ծառանա՛լ անարդարութեանց դիմաց: Հետզհետէ դարձաւ բուռնցք եւ ոգի՝ խորշելով լալկանութեան եւ կրաւորականութեան ոչ-պատուաբեր իրավիճակէն: Եւ ահա, ամէնուրեք կը տողանցեն ուխտաւորները՝ ինչպէս 1915-ին յուրիւն կը յառաջանային կարաւանները: Երէկ կարաւանները հալածական էին ու կորավիզ, այսօր կարաւանները յաղթական են ու քաջապիւնդ:

106 տարի անցաւ մեծ ու երկար ուխտագնացութենէն: Այդ ընթացքին սգահանդէսն ու հոգեհանգիստը, ողբն ու կորուստը, աղբսագիրն ու ցոյցերը, պա-

Վարչապետ Փաշինեանի Շնորհակալական Նամակը Նախագահ Պայտրնին

Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան նամակ յղած է Միացեալ Նահանգներու նախագահ Ժօ Պայտրնին՝ շնորհակալութիւն յայտնելով Հայոց Յեղասպանութիւնը ճանաչելուն առթիւ: Վարչապետը ընդգծած է, որ այն հօր քայլ մըն է ճշմարտութեան եւ պատմական արդարութեան ճանապարհին:

Ստորեւ վարչապետ Փաշինեանի նամակը ամբողջութեամբ է:

Ձերդ Գերագանցութիւն, Հայաստանի ժողովուրդը եւ աշխարհասփիւռ հայութիւնը մեծ ոգեւորութեամբ ընդունեցին 1915-23թթ. Օսմանեան կայսրութեան կողմից իրականացուած Հայոց ցեղասպանութիւնը պաշտօնապէս ճանաչելու եւ դատապարտելու վերաբերեալ Ձեր ուղերձը: Բարձր եմ գնահատում Ձեր սկզբունքային դիրքորոշումը, որը հօր քայլ է ճշմարտութեան եւ պատմական արդարութեան ճանապարհին եւ անգնահատելի զօրակցութիւն Հայոց ցեղասպանութեան գոհերի ժառանգներին:

Ցանկանում եմ յատուկ նշել նաեւ 2019 թ. ԱՄՆ Կոնգրէսի երկու պալատների կողմից Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման մասին բանաձեւերը եւ արձանագրել, որ Ձեր ուղերձով Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման գործընթացը Միացեալ Նահանգներում հասաւ իր նպատակին:

Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչումը կարեւոր է ոչ միայն 1.5 միլիոն անմեղ գոհերին յարգանքի տուրք տալու, այլեւ նմանօրինակ յանցագործութիւնների կրկնութիւնը կանխարգելելու համար:

Հայաստանի Հանրապետութեան համար ճանաչումն ինչպէս ճշմարտութեան եւ պատմական արդարութեան, այնպէս էլ անվտանգութեան հարց է յատկապէս անցած տարի մեր տարածաշրջանում տեղի ունեցած իրադարձութիւնների լոյսի ներքոյ:

Լիովին կիսում եմ Ձեր այն միտքը՝ «Եթէ մենք լիարժէքօրէն չենք ճանաչում, ոգեկոչում եւ ուսուցանում մեր երեխաներին ցեղասպանութեան մասին, ապա «այլեւս երբեք» բառերն իմաստագրկուում են:

Մեծարոյ պարոն Պայտրն, Միացեալ Նահանգների կողմից Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչումը միջազգային հանրութեանն ուղղուած պահանջուած ուղերձ է, որը վերահաստատում է միջազգային յարաբերութիւններում մարդու իրաւունքների եւ արժէքների առաջնայնութիւնը: Այդ տեսակէտից այն քաջալերող եւ ոգեշնչող օրինակ է բոլոր նրանց համար, ովքեր ցանկանում են միասին կառուցել արդար եւ հանդուրժող միջազգային հասարակութիւն:

Ընդունէ՛ք ինդերեմ, Ձերդ Գերագանցութիւն, խորին յարգանքներ իս հաւաստիքը»:

Հանձնագիրն ու բողոքը, վրիժառական սաստերն ու յուժանաստ ակնկալիքները, այս կամ այն գրասենեակներէ սպասուած խօսքերը մնացին անբովանդակալից կարգախօսներ: Ուրե՛մն: Ժամանակը հասունցած չէ՞ վերատեսուութեան ենթարկելու անցեալի վարքագիծը եւ ուղիներ որոնելու նոր մարտավարութիւն՝ մշակելու: Փոխուած ժամանակները, կեանքի նոր պայմաններն ու արագ փոխուող աշխարհը, բնականաբար կը պարտաւորեցնեն նորովի խորհելու եւ քայլեր ձեռնարկելու ուղղութեամբ: Ի հարկէ՛՝ առանց դոյզն անգամ շեղելու ուխտագնացութեան երթին:

Անշուշտ, Հայոց Յեղասպանութեան լայն շրջածիրը ունէր Արեւմտահայաստանի կողքին՝ Փոքր Հայքը, Կիլիկիան, Պոնտոսը եւ այլ հայաբնակ վայրեր: 1918-ին, թրքական եաթաղանը՝ ազերիին հետ համագործակից սպառնաց Արեւելահայաստանին, Արցախին, Ուտիքին, Զաւախքին, Նախիջեւանին եւ Միւնեաց

աշխարհին: Փաստօրէն, ոսոխը անկուշտ է անունը ախորժակով ու անասնային կտողուցքով: Եւ բնաւ ալ պատահական չէ, որ վերջերս դարձեալ նոյն կատարութեան ու մոլուցքին ունոցները կը լսուին Պաքուէն ու Անգարայէն՝ որպէս համախորհուրդ գիտակիցներ: Հետեւաբար՝ ուխտաւորներուն կը մնայ ըլլալ առաւել զգոյշ, հեռատես ու զգօն՝ յաղթահարելու նորաբոյս վտանգներ եւ սպառնալու զմոլուցներ:

Ուխտի վերանորոգման այս խորհրդաւոր պահուն՝ յանուն նահատակաց՝ որոնք ինկան Տէր Զօրէն մինչեւ Արցախ, Սիսէն մինչեւ Վան ու Վասպուրական, Ատանայէն մինչեւ Հատրութ ու Կովսական, պիտի գոչենք ինքնավստահութեամբ եւ վճռականութեամբ՝ պայքարը պիտի շարունակուի, որովհետեւ ոչ ոք մոռցուած է եւ ոչինչ մոռցուած է:

Եւ պիտի չմոռցուին երբեւիցէ...:

Մեր ուխտն է այս՝ համազգային ուխտը...:

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՆ
ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ԸՈԳԻ ԸԱՍԱՐ)
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ԸԱՍԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
(626) 797-7680

President Joe Biden Issues a Statement Recognizing the Armenian Genocide Armenian Thanks the US President for the Powerful Step Turkey Angrily Rejects the Statement

In a historic move welcomed by Armenia and its worldwide Diaspora, U.S. President Joe Biden officially described the 1915 mass killings of Armenians in Ottoman Turkey as genocide on Saturday.

"The American people honor all those Armenians who perished in the genocide that began 106 years ago today," Biden said in a keenly anticipated statement issued on Armenian Genocide Commemoration day.

"Beginning on April 24, 1915, with the arrest of Armenian intellec-

tuals and community leaders in Constantinople by Ottoman authorities, one and a half million Armenians were deported, massacred, or marched to their deaths in a campaign of extermination," he said.

"We honor the victims of the Meds Yeghern so that the horrors of what happened are never lost to history. And we remember so that we remain ever-vigilant against the corrosive influence of hate in all its forms."

"Let us renew our shared resolve to prevent future atrocities from oc-

curring anywhere in the world. And let us pursue healing and reconciliation for all the people of the world," added the statement.

Biden also paid tribute to Armenian survivors of the genocide, many of whom took refuge in the U.S., as well as their descendants.

"Over the decades Armenian immigrants have enriched the United States in countless ways, but they have never forgotten the tragic history that brought so many of their ancestors to our shores," he said. "We honor their story. We see that pain. We affirm the history. We do this not to cast blame but to ensure that what happened is never repeated."

PM Pashinyan Calls it a Powerful Step

Armenia's Prime Minister Nikol Pashinyan thanked Biden for the "powerful step" in a letter swiftly publicized by his office.

"The people of Armenia and Armenians all over the world perceived with great enthusiasm and welcomed your message, in which you officially recognized and condemned the genocide of Armenians perpetrated by the Ottoman Empire in 1915-23. I highly appreciate your principled position, which is a powerful step on the way to

acknowledging the truth, historical justice, and an invaluable of support for the descendants of the victims of the Armenian Genocide.

By making special mention of the resolutions on the recognition of the Armenian Genocide passed by the two houses of the U.S. Congress in 2019, I wish to state that your message brought to completion the process of recognizing the Armenian Genocide in the United States.

The acknowledgment of the Armenian Genocide is important not only as a tribute paid to the 1.5 million innocent victims, but also in terms of preventing the recurrence of similar crimes against mankind.

The recognition of the Genocide is a matter of truth, historical justice and security to the Republic of Armenia, especially in the light of the events that took place in our region last year.

I fully share your view, namely that "If we fail to fully acknowledge, commemorate genocide and teach our children about it, the words "Never again" become meaningless."

The recognition of the Armenian Genocide by the United States is a much-needed message to the international community, which comes to

Continued on page 4

Prime Minister Nikol Pashinyan Resigns to Pave Way for Early Parliamentary Elections

YEREVAN -- Prime Minister Nikol Pashinian formally announced on Sunday that he is resigning to pave the way for snap general elections aimed at ending the post-war political crisis in Armenia.

"In order to implement the decision to hold pre-term parliamentary elections on June 20, today I am resigning as prime minister of the Republic of Armenia," he said in a televised address to the nation.

Under the Armenian constitution, fresh elections can be held only if the prime minister resigns and the parliament twice fails to elect another head of the government. The current National Assembly is controlled by Pashinian's political allies.

"The parliamentary majority will not elect a prime minister, the National Assembly will be deemed dissolved, and pre-term parliamentary elections will be called," said Pashinian. "During this [pre-election] period, I will continue to perform the prime minister's duties on a full scale envisaged by Armenia's constitution and laws."

The prime minister, who swept to power in a 2018 "velvet revolution," reaffirmed that he and his political

team will seek reelection in the upcoming polls.

"I will be a candidate for the prime minister," said Pashinian, who will run as a candidate for his Civil Contract party. "If the people decide that I must quit the post of prime minister I will comply with that decision," he said. "If the people decide that I must continue to serve as prime minister I will comply with that decision."

After the resignation of the Prime Minister, the factions of the National

Continued on page 4

SDHP Central Committee Welcomes President Biden's Recognition of the Armenian Genocide

The Social Democrat Hunchakian Party Central Committee welcomes the use of the word "Genocide" by President Joe Biden in his statement issued on the occasion of the 106th anniversary of the Armenian Genocide.

The accurate characterization of this historic fact is first and foremost a rectification of omission by previous US administrations and it permanently puts an end to the political exploitation of the issue of the Armenian Genocide, as well as to the yearly expectations and disappointments of the Armenian-American community and Armenians at large.

This momentous event is made more significant in light of the key role Turkey played during the recent war against Artsakh unleashed by Azerbaijan and its apparent hostile stance toward Armenians. This is also an unequivocal repudiation of Turkey's denialist policy and a clear message that its decades long tactics of political pressure and misinformation have failed and the moment has arrived for Turkey to face its own history.

On this occasion, we express our gratitude towards President Biden, who by placing truth and human justice above political calculations took the courageous step of formally recognizing the Armenian Genocide. We are hopeful that during these challenging times his administration will bolster the US assistance towards the growth and development of Armenia and Artsakh, while redoubling its efforts within the Minsk Group to resolve the Artsakh conflict based on the right to self-determination of its people.

This occasion should also serve as an impetus for us to move beyond the Genocide recognition phase and embark on the development of the conceptual framework of restoration of our rights. This challenging task requires enormous human and material resources which can only be achieved through unity and collaborative efforts of all Armenians.

May the memory of the martyrs of the Armenian Genocide and Artsakh war live on.

SDHP Central Committee
April 24, 2021

ACA Welcomes President Biden's Armenian Genocide Address

The Armenian Council of America welcomes President Biden's affirmation of the Armenian Genocide. From 1915 to 1923, the Ottoman Turkish Empire systematically sought to eliminate its indigenous Armenian population, killing more than 75% of Armenian populace (1.5 million in number). The remaining population were forcefully driven from their ancestral homes and subjected to brutal death marches in the deserts of Syria.

Genocide recognition by Turkey's NATO allies is imperative today, due to the continued and systematic persecution of ethnic Armenians by the Turkish and Azerbaijani regimes. In late September of last year, Azerbaijan, Turkey, and their extremist mercenary allies with ties to ISIS, launched an unprecedented war against the Republic of Artsakh and its ethnic Armenian defense force.

This unprovoked attack, ordered by Azerbaijan's dictator, Ilham Aliyev, with the use of internationally banned phosphorous weapons and cluster munitions, claimed thousands of Armenian lives, maimed tens of thousands of innocent civilians and young soldiers, destroyed numerous villages, cultural centers, schools, and hospitals.

Today, Azerbaijan unlawfully holds over two hundred ethnic Armenian civilians and soldiers as prisoners of war, in direct violation of the Geneva Convention. Turkey and Azerbaijan continue their cultural war against the Armenian nation by engaging in the aggressive destruction of ancient Armenian historical, cultural and religious monuments and structures, some of which are classified by UNESCO as protected heritage sites.

Since the founding of Jamestown, Armenian Americans have played an integral role in the fabric of American life. Armenia is a small nation today, but the contributions of its descen-

dants living in the United States have been prolific throughout the centuries. This commitment to the United States demonstrates shared values of liberty, freedom and democracy. These same values, enshrined at the founding of this great nation, continue to be upheld by the Biden administration.

We encourage President Biden and his administration to bolster efforts towards the growth and development of the Republics of Armenia and Artsakh, and lead the OSCE Minsk group's efforts in establishing a lasting peaceful solution to the Artsakh conflict based on the right to self-determination.

We are optimistic that President Biden's affirmation of the Armenian Genocide is a step towards the return of value driven and principled American foreign policy with unwavering support for universal human rights. As such, rogue regimes such as Turkey and Azerbaijan, who have systematically violated international laws, committed war-crimes, supported domestic extremism, and suppressed internal democracy, must face economic sanctions.

We thank President Biden for joining the Armenian American community, Armenians around the world, and all people of good will in properly honoring the memory of the victims of the Armenian Genocide.

Armenia Responds to Erdogan's Message 'Actions, Not Words, Are Important For Us'

YEREVAN -- Foreign minister of Armenia Ara Aivazian, commenting on the statement of Turkish President Recep Tayyip Erdogan, according to which Turkey is ready to develop relations with Armenia based on mutual respect, has noted that actions, not words, are important for Armenia.

"We are familiar with the Turkish president's letter and the readiness expressed in it," said Foreign Minister Aivazian. "But I must say that we attach importance not only to words but also actions."

"There have already been similar messages [from Ankara] in the past. There was even a signed bilateral document which never had a continuation," he told a news conference with Lithuania's visiting Foreign Minister Gabrielius Landsbergis.

In a weekend letter to Istanbul's Armenian Patriarch Sahak Mashalian, Turkish President Recep Tayyip Erdogan said his administration stands ready to "develop" Turkish-Armenian relations "on the basis of the principles of good neighborliness and mutual respect."

Erdogan did not specify whether Ankara still sets preconditions for es-

tablishing diplomatic relations with Yerevan and opening the border between the two states.

Erdogan sent his letter to the spiritual leader of Turkey's small Armenian community on the 106th anniversary of the start of the Armenian genocide in the Ottoman Empire. He again offered his condolences to the descendants of Armenians who "died in the difficult conditions created during the First World War."

Recognition and condemnation of the Armenian genocide is important not only for restoring historical truth and justice, but also in terms of physical security of the Armenian people, Aivazian said at the press conference.

"I fully agree with the opinion expressed in Joe Biden's statement that the international community should take practical steps to prevent such an atrocity from ever again occurring," Aivazian said.

He noted that Armenia is one of the forerunners in promoting the international agenda of preventing and condemning genocides. "Biden's message is a huge contribution in that regard," he said.

Azerbaijan Violates Ceasefire with Artsakh

STEPANAKERT — Authorities in Nagorno-Karabakh on Thursday accused Azerbaijani troops of opening fire on local settlements in breach of a Russian-brokered ceasefire that stopped last year's Armenian-Azerbaijani war. Karabakh Defense Army said that the ceasefire violations have intensified in recent days.

"While enemy forces previously mainly fired in the air, gunshots fired towards the Defense Army's combat positions and civilian border settlements have now become more frequent," it said in a statement.

It said the Azerbaijani army's "provocative and aggressive actions" are aimed intimidating Karabakh's Armenian population and undermining Russia's peacekeeping mission in the disputed region launched right after the war.

"Any attempt to terrorize the people of Artsakh is doomed to fail," read a separate statement released by the Karabakh foreign ministry.

It said that Azerbaijani troops targeted on Wednesday Stepanakert and two nearby villages located close to the Karabakh city of Shushi which was captured by them during the six-

week war.

The gunfire reportedly damaged the roof of a Stepanakert house rented by a Karabakh Armenian man, Khachatur Muncyian, and his family that fled Shushi during the fighting.

"The ceiling was also punctured and a bullet lay next to the hole," Muncyian told RFE/RL's Armenian Service. He said the house is located just a few kilometers from the nearest Azerbaijani army position.

A spokesman for the Karabakh police said they are investigating the shooting incident and have alerted Russian peacekeepers about it.

On April 18 an Armenian shepherd was dragged and beaten by Azerbaijani military servicemen near Aravus village of Armenia's Syunik region.

The Azeris first threatened him with weapons, and then two of them pulled him and tried to take him to the trench in the direction of the Azerbaijani positions by force.

As Armenian servicemen rushed for help, a third Azerbaijani serviceman hit the shepherd in the eye, causing a bruise and immediately fled to their positions.

MP Garo Paylan Threatened by Nationalist Lawmaker Over Genocide Remarks

ANKARA (Bianet.org) -- Independent member of Turkish parliament Ümit Özdag has threatened Peoples' Democratic Party (HDP) deputy Garo Paylan over his remarks about the Armenian Genocide.

On April 24 Genocide Remembrance Day, Paylan criticized the fact that there still are streets and schools that are named after Talat Pasha, who was the Ottoman Empire's minister of interior during the genocide.

"After 106 years, we walk on streets named after Talat Pasha, the architect of the Genocide. We educate our children at schools named after Talat Pasha," he wrote on Twitter. He likened the situation to naming schools and streets after Hitler in Germany.

Quoting his tweet, Özdag wrote, "Impudent provocateur man. If you are not content, go to hell. Talat Pasha didn't expel patriotic Armenians but those who stabbed us in the back like you. When the time comes, you'll also have a Talat Pasha experience and you should have it."

Özdag, a former member of the Nationalist Movement Party (MHP), was elected as an MP in the 2018 elections from the IYI (Good) Party, a splinter movement of the MHP.

He resigned from the IYI Party in early March, accusing it of expelling nationalists from the party.

In response to Özdag's tweet, Paylan called him a "fascist" and wrote: "The remnant of the mentality that obliterated my people says, 'We'll do it again.' You hit us and didn't we die? We died. But those left behind never give up the struggle for justice. And they won't give up after me as well."

Özdag then called Paylan a remnant and a supporter of Armenian insurgent groups in the Ottoman Empire, the ASALA, a militant group active in the 1970s and the 1980s and the outlawed Kurdistan Workers' Party (PKK).

"You massacred hundreds of thousands of Turks. You stabbed our army in the back. Those who did it

Continued on page 4

Candlelight Vigil Commemorates 106th Anniversary of the Armenian Genocide

The Social Democrat Hunchakian Gaidz Youth Organization (GYO) hosted a silent candlelight vigil Friday, April 23, 2021 to commemorate the 106th anniversary of the start of the Armenian Genocide.

As somber traditional music played in the background, the vigil commenced with community members of Armenian and non-Armenian

well as those martyred during the Artsakh liberation movement and the second Artsakh war.

"We are also silently protesting for the Armenian prisoners of war, who are currently being held hostage by Azerbaijan in violation of the signed ceasefire agreement, and pray they are returned to their homeland safe and sound," Ghafari said.

decent placing flowers at the foot of the Pasadena Armenian Genocide Memorial, located in Pasadena's Memorial Park.

The aim of the candlelight vigil as conveyed by GYO co-Chair Alison Ghafari was to commemorate not only those martyrs who perished during the Armenian Genocide, but also those who were martyred through pogroms prior to the Armenian Genocide, as

"The second Artsakh war has added on to the intergenerational strain Armenians throughout the world feel, Armenians are continuously traumatized because the Genocide is not only continuously denied, but attempts at genocide are continuously occurring against Armenians. As they say: 'A genocide denied, is genocide repeated.'" Ghafari concluded.

US Recognition of Armenian Genocide a Victory in 'Fight Against Denialism'

NEW YORK -- The announcement by US President Joe Biden on Saturday recognizing the Armenian Genocide not only honors the victims and their families, it is also a victory in "the fight against denialism and attempts to whitewash past crimes," the UN was told on Monday.

Mher Margaryan, Armenia's permanent representative to the UN, added that the decision by the administration in Washington is a contribution "for which we are deeply grateful."

His comments came during a panel discussion organized by the Armenian mission at the UN to reflect on the legacy of US-based humanitarian organization the Near East Foundation, and the effect it has had on the evolution of humanitarian multilateralism. The foundation, which was established in 1915 to tackle the humanitarian consequences of the Armenian genocide, is one of the world's oldest international philanthropic organizations.

Thousands of Historical and Cultural Monuments in Occupied Areas of Nagorno-Karabakh Under Threat of Destruction

Speaking on Tuesday at a press conference in Yerevan, Artsakh (Nagorno-Karabakh) Minister of Education, Science and Culture Lusine Karakhanyan said thousands of Armenian historical and cultural monuments in the territories that came under the control of Azerbaijan after the war in autumn 2020 are under threat of destruction.

Karakhanyan stressed that today Azerbaijan is pursuing an institutional policy of destruction, falsification, and substitution of the Armenian cultural heritage.

"At the moment, the fate of about 2,000 monuments and reserves located in the territories controlled by Azerbaijan is under threat. I am talking about 2,000 architectural and historical monuments, 13 monastic complexes, 122 churches, 52 fortresses, 523 khachkars (cross-stones) and 4 chapels," she specified.

Also, 127 school libraries with 617,000 books, 3 regional libraries with about 68,400 books, 10 state and

2 private museums with about 20,000 exhibits are now in the occupied territories.

"During the war, we managed to evacuate some collections and valuables, but, for example, an art gallery, a historical museum, a storehouse of the carpet museum remained in Shushi (some of the museum's exhibits were evacuated, but another 860 remained)," she said.

According to her, at the moment Azerbaijan's propaganda is based on the destruction of Armenian heritage or presenting it as Albanian.

"But I believe that we have good scientific and historical basis that need to be properly promoted using all information platforms in order to be able to save our historical and cultural monuments," she said.

Karakhanyan recalled that on December 21 a visit of the UNESCO mission to Artsakh was planned to conduct monitoring, but Azerbaijan hindered its implementation.

"We are paying tribute to this outstanding effort, initially established with the support of the American people to help alleviate the suffering of the Armenians," Margaryan said.

Margaryan said that although there has been a lot of discussion over the years about the failure of the world to prevent the Armenian genocide, "100 years on, the ability of the international community to properly identify and react to humanitarian crises is still being considerably challenged."

He added: "Only recently, Azerbaijan and Turkey unleashed brutal, senseless violence against the Armenian people, amid the global pandemic, in an attempt to resolve the Nagorno-Karabakh conflict by force with the involvement of foreign terrorist fighters and mercenaries, accompanied by numerous, extensively documented war crimes."

The envoy said the continuing detention of prisoners of war and civilian hostages by Azerbaijan, in contravention of international humanitarian law, as well as "the widespread, state-led campaign of dehumanization of Armenians (show that) genocidal ideology does not merely belong to history."

Savita Pawnday, deputy executive director of the Global Center for

the Responsibility to Protect, said that genocide denial "aggravates the injuries of the past and sows the seeds of future injustice."

While conceding that Biden's recognition of the Armenian genocide was largely symbolic, she said that accepting the truth of genocides can help to prevent their recurrence, and is a first step toward securing justice for survivors and other victims and acknowledging the patterns of discrimination that can lead to genocide.

"Finding solutions becomes easier (with acknowledgment of genocides), whereas denial aggravates the injuries of the past and sows the seeds of future injustice (in a world where 18 million people are currently displaced by conflict and war," Pawnday said.

She called on all UN member states to officially recognize the Armenian genocide and "end one century of indifference and denial."

One form denial can take, she added, is the characterization of atrocities as a "humanitarian crisis."

"We all know that current humanitarian crises cannot be solved by blankets and bandages alone," said Pawnday. Addressing the UN in general, she added: "Speeches do not prevent atrocities. Timely political action does."

Hayastan All-Armenian Fund to Release 110 Billion Drams for Construction of Infrastructure and Housing in Artsakh

YEREVAN (Arka) — Armenian Prime Minister Nikol Pashinyan told a government session today that the government had released 120 billion drams to handle the martial law, announced last autumn after the Azerbaijani offensive against Nagorno-Karabakh.

He specified that 52 billion drams of that amount were donations raised by the Hayastan All-Armenian Fund. Pashinyan said allegations that the Hayastan Fund donations were spent on payment of bonuses to government officials and on other expenses were not true.

"I would like to draw attention to the fact that the government allocated 120 billion drams due to martial law, of which only 52 billion drams from the Hayastan All-Armenian Fund; that is, less than 50% of the amount," Pashinyan said.

The prime minister also noted that from 1992 to September 2020 the Hayastan All-Armenian Fund had raised in donations a total of \$247 million for implementation of projects in Armenia and Artsakh, while during the 44-day

war alone, the Fund raised \$212 million, almost 70% of the amount raised over the previous 28 years.

He said also that the Fund will allocate 110 billion drams within three years to finance the construction of infrastructure and housing in Artsakh, which is more than the cost of the similar projects implemented by the Fund in previous years.

The Armenian government also approved today the signing of a financial agreement with Artsakh. Minister of Labor and Social Affairs Mesrop Arakelyan said that under the agreement Armenia will be annually providing Artsakh with 10 billion dram assistance for 10 years for overcoming the consequences of the war.

He specified that the money will be used to compensate for the damage caused by the war to legal entities and individuals who lost buildings, housing, cars and trucks, agricultural and construction equipment, fixed assets used for running businesses, livestock, apiaries, fruit and grapes gardens. (\$1 – 522.21 drams).

President Joe Biden Issues a Statement

Continued from page 1

reaffirm the primacy of human rights and values in international relations. From this perspective, it sets an encouraging and inspiring example for all those who want to build a just and tolerant international society." Pashinyan said in his letter.

Turkey Angrily Rejects President Biden's Statement

Turkey "entirely rejects" President Joe Biden's recognition of the 1915 events as a genocide, Turkish Foreign Minister Mevlüt Çavuşoğlu said, minutes after Biden's declaration.

"We have nothing to learn from anybody on our own past. Political opportunism is the greatest betrayal to peace and justice," Çavuşoğlu said on Twitter.

The Turkish Foreign Ministry denounced the move in a statement: "We reject and denounce in the stron-

gest terms the statement of the President of the U.S. regarding the events of 1915 made under the pressure of radical Armenian circles and anti-Turkey groups... It is clear that the said statement does not have a scholarly and legal basis, nor is it supported by any evidence. This statement ...will open a deep wound that undermines our mutual trust and friendship. We call on the U.S. President to correct this grave mistake."

The Foreign ministry also said it summoned the US Ambassador to Ankara over President Biden's statement, adding it had conveyed Turkey's "strong reaction."

The ministry said deputy Foreign Minister Sedat Onal has told US Ambassador David Satterfield that the statement had no legal basis and that Ankara "rejected it, found it unacceptable and condemned in the strongest terms." It said the statement had caused a "wound in ties that will be hard to repair."

Prime Minister Nikol Pashinyan Resigns

Continued from page 1

Assembly have the right to nominate candidates within seven days; if this does not happen, then a new election of the Prime Minister is held, in which candidates nominated by at least one third of the total number of deputies have the right to participate.

If the Prime Minister is not elected by a majority vote of the total number of deputies, the National Assembly is dissolved by force of law.

According to the Constitution of

Armenia, early elections to the National Assembly are held not earlier than thirty and not later than forty-five days after the dissolution of the National Assembly. At the same time, the parliament itself will need at least 14 days to dissolve, since the National Assembly can be dissolved if the Prime Minister resigns.

Later in the day, Armenian President Armen Sarkissian signed a decree, accepting the Government's resignation based on Article 130 of the Constitution.

Morgenthau Family Gifts Special Portrait to ANI and the Armenian Assembly

WASHINGTON, D.C. – During a virtual event on Wednesday April 21, the Morgenthau family gifted a rare portrait of Ambassador Henry Morgenthau to the Armenian National Institute (ANI) and the Armenian Assembly of America (Assembly). The Assembly also honored former U.S. Ambassador to Armenia, Marie Yovanovitch, with its Morgenthau Award, which is given to public officials in recognition of their contributions in defense of human rights.

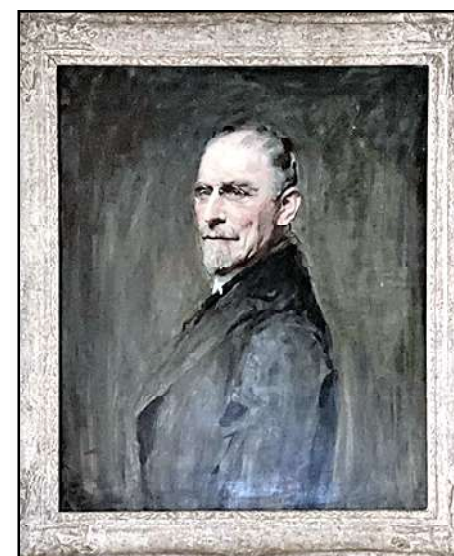
In his welcoming address, Executive Director Bryan Ardouny marked the "special occasion" of the program and noted that it was "truly a privilege" to have the Morgenthau family in attendance, particularly in April, which is Genocide Remembrance Month.

Assembly President Carolyn Mugar expressed her gratitude for the continued participation of the Morgenthau family in Assembly initiatives. She thanked Judy Naumburg for her donation of the portrait by noting that Ambassador Morgenthau "set such a high bar for courage and truth in this world."

"At the Assembly and ANI, we work to magnify those qualities Ambassador Morgenthau set for us," she concluded.

Naumburg, who is the great-granddaughter of Ambassador Morgenthau, thanked the Assembly for its ongoing important advocacy work and provided background insights about the portrait. It is believed that the portrait is painted by Oskar Stossel, who fled the Nazis in 1938 and made his way to the U.S., where Ambassador Morgenthau commissioned the portrait.

"I'm thrilled to hear there's a place for Henry to be publicly honored in his efforts to bring the horrific Armenian Genocide to a halt," said Naumburg, who serves on the RMK Foundation, which was established by her grandmother Ruth Morgenthau. "Henry Morgenthau had a lifelong dedi-

cation to the strength of his beliefs and community service and passed this motivation down to his descendants."

Naumburg elaborated on Ambassador Morgenthau's legacy and said she looked forward to visiting ANI in person in Washington, D.C.

"I hope this portrait inspires others, as it did me, in devoting ourselves to making the world a more just and kind space, something we need desperately right now, not just for Armenians and Jews, but for all," she concluded.

ANIDirector Dr. Rouben Adalian defined Ambassador Morgenthau as a "truly historic figure" and emphasized that he was the "first in the 20th century to report about the occurrence of a genocide."

Considering the number of genocides that unfolded in the 20th century, Dr. Adalian underscored Ambassador Morgenthau's "prescience" in his thinking and understanding of the problem of genocide, and how "the problem had to be brought to the attention of the public." Dr. Adalian also referred to Ambassador Morgenthau as "one of the most significant humanitarians of that era" as he did his utmost to alleviate the plight of the Armenian survivors, including through the formation of the Near East Foundation, which raised the equivalent of \$2 billion in today's monetary terms.

MP Garo Paylan Threatened

Continued from page 2

suffered the punishment of it. No one touched patriotic Armenians," Özdag wrote, calling Paylan a "vicious enemy of the Turkish nation."

On Monday, Paylan submitted a law proposal for the recognition of the Armenian Genocide by Turkey's Parliament.

"April 24, 1915 was the starting day of the Great Calamity of the Armenian people," Paylan said during a statement at the parliament.

"The Armenian people were exiled en masse from their homeland, country, towns and cities and a vast majority of them were massacred on the migration routes.

"Orphans like my grandmother survived this massacre. Those orphans have been seeking justice for 106 years. My grandmother passed from this world without being able to see justice done.

"My father, who was from the second generation, also lost his life without seeing justice done. As a third-

generation Armenian of Turkey, I'm seeking justice in Turkey, at the Grand National Assembly of Turkey."

The law proposal Paylan submitted stipulates the recognition of the genocide, removal of the names of the perpetrators of the genocide from public places and a change in the citizenship law.

Paylan noted that while parliaments of many countries in the world have recognized the expulsion of Armenians as a genocide, what really matters is the recognition by Turkey's parliament.

"When Turkey confronts the Armenian Genocide, it won't matter what other parliaments say. The Armenian Genocide has been a subject of other parliaments, other presidents for 106 years because it's been denied.

"We need to bring the pain of the Armenian people to the land where they belong, to this land, to Turkey. We should confront the pain of the Armenian people and relieve this pain with justice."

Այլընտրանք. Նոր Մտածողութեամբ Օժտուած Երիտասարդութեան Սը Հրամայականը

ՎԱՐՈՒԺ ԹԵՆՊԵԼԵԱՍ

Կասկածէ վեր է որ ընկերութեան մը, ազգի մը կամ որեւէ խմբաւորումի մը ողնայարը կը հանդիսանայ երիտասարդ տարրը, որ կա՛մ մղիչ ուժը կը հանդիսանայ փոփոխութեան, կա՛մ պատճառ կը դառնայ ընկերային-քաղաքական անդամալուծութեան ու նաեւ՝ փտածութեան յամեցումին: Ճիշդ է նաեւ որ ընկերութեան մը բաղկացուցիչ բոլոր տարրերը, առանց սեռային, տարիքային թէ դասակարգային տարբերութեան, ունին իրենց դերակատարութիւնը ընկերային շարժումներու կամ անշարժութեան մէջ, սակայն երիտասարդութիւնը կը մնայ հիմնաքարը ընկերային ամէն տեսակի փոփոխութեան:

Թէ ինչու երիտասարդութեան վերապահումը է առանցքային այս յատկութիւնը, անիկա ունի բազմաթիւ պատճառներ սկսելով բնախօսականէն մինչեւ հոգեբանական տուեալներ, որոնց մատնանշումը կամ վերլուծումը դուրս կը մնայ այս գրութեան նպատակէն:

Եթէ ընկերութիւն մը առողջ է, անպայման ունի երիտասարդութիւն մը, որ զայն կ'առաջնորդէ դէպի առաջ՝ յառաջդիմութեան, ընկերային դրական փոփոխութիւններու եւ քաղաքական ու տնտեսական նուաճումներու ուղղութեամբ: Այս ճամբուն վրայ, միջոցները հաւանաբար առաջնորդեն նաեւ ծայրայեղ տարազներու, բայց ընկերային փոփոխութիւնները միշտ էլ, որ կը պայմանաւորեն բիրտ ուժը, որ կ'առաջնորդի բոլոր միջոցներու սպառումին:

Երբ ընկերութիւն մը կը պարզէ հիւսիսադրական վիճակ մը, ինչպէս է պարագայ այսօր հայ իրականութեան, էական պատճառներէն մէկը պէտք է փնտռել երիտասարդութեան դրսեւորած հոգեմտաւոր իրականութեան մէջ: Չմոռնանք որ երիտասարդութիւնը ինքնըստինքեան գոյութիւն է, նոյնիսկ եթէ բնախօսական տուեալները այդ մէկը կ'ենթադրեն: Երիտասարդութիւնը նաեւ դաստիարակութիւն է, ժառանգութիւն է: Երիտասարդութեան ըմբոստ, առկա պայմանները մերժելու, միշտ փոփոխութիւններու հակամէտ նկարագիրը կրնայ ճիշդ հակառակ արդիւնքը տալ եթէ չուղղուի, չգաստիարակուի: Դաստիարակութեան բացակայութիւնը կրնայ յանգիլ նաեւ երիտասարդութեան ծերացումին: Այս օրերուն ընթացիկ երեւոյթ է տեսնել ժողովուրդներ, որոնք ունին երիտասարդ տարրեր, բայց չունին երիտասարդութիւն:

Պահպանողական, իշխանատենչ եւ շահամէտ ղեկավարութիւնը, պետական թէ կուսակցութիւններու մակարդակին վրայ, դէմ է դաստիարակութեան եւ տեսլապաշտ երիտասարդութեան, որովհետեւ նման երիտասարդութեան մը գոյութիւնը ենթահողը կը պատրաստէ փոփոխութիւններու, յառաջդիմութեան, հաշուետուական համակարգի յառաջացման եւ չեղաչրջումներու, որոնք բնականօրէն կը հակադրուին իշխանամոլական խաւարամտութեան եւ աւատապետական մաֆիականութեան:

Իսկ ի՞նչ վիճակ կը պարզէ հայ երիտասարդութիւնը պահպանողականութիւն-փոփոխութիւն յարաբերութեան մէջ:

Բնականօրէն, հայ երիտասարդը եւս ենթակայ է իր միջավայրի ազդեցութեան, որ իր անմիջական

դերձը կը դնէ անոր առօրեային վրայ: Հայ երիտասարդութիւնը այսօր նոյնը է՝ ինչ որ էր 19-րդ դարու վերջաւորութեան, Մայիսեան անկախութեան օրերուն, 20-րդ դարու 50-ական, 60-ական, 70-ական թուականներուն կամ 80-ական թուականներու վերջաւորութեան ու 90-ական թուականներուն, երկրորդ անկախութեան եւ Արցախի ազատագրութեան օրերուն, եւ հիմա պարտութեանէն ետք ստեղծուած ա՛յս օրերուն:

Քաղաքական կամ ընկերային հոլովոյթներու հետ բնականօրէն փոխուած է հայ երիտասարդութեան դիմագիծը. այդպէս է, կը փոխուի: Անշուշտ կան սկզբունքային առաջադրանքներ, որոնք չեն կրնար փոփոխութեան ենթակուիլ, ինչպէս հայաստանումը, հողահաւաքը եւ հայահաւաքը, սակայն յիշեալ առաջադրանքներուն հետապնդման եղանակը ունի յարափոփոխ դիմագիծ, որ յաճախ չի ներդաշնակուի ներքին եւ արտաքին պայմաններուն հետ, այն իմաստով որ չի կանխեր կամ չի չէզոքացնէր ճնշող ազդակները կամ նոյնիսկ չի ցուցաբերէր խաղին օրէնքները օգտագործելու արթնութիւն եւ ճկունութիւն:

Արցախեան զինադադարէն ետք, 1994-ին, Հայաստանի նորաստեղծ պահպանողական խաւի իշխանատենչ խաղերը եկան կլանելու նաեւ հայ երիտասարդութիւնը, որ մեծ տոկոսով սկսաւ լողալ նոյն իշխանատենչութեան եւ նիւթապաշտութեան ճահիճին մէջ ու սկսաւ բռնել այլաւորման ճամբան: Սփիւռքը շատոնց միւրճուած էր այդ տիղմին մէջ: Իսկ 44օրեայ պատերազմէն ետք, շուարթումը, քաղաքական անհետատեսութիւնն ու այլաւորակութիւնը՝ մանաւաղ ինչ կը վերաբերի քաղաքանութիւնը հայհոյանքի հետ շփոթելու կացութեան, լուրջ հարցականներ կը ստեղծեն երիտասարդութեան պատրաստուածութեան մասին՝ քաղաքաբարոյական եւ գաղափարախօսական պատրաստուածութեան ու լրջութեան առումով: Նշմարելի է նաեւ գոյութիւնը այլ հոսանքի մը, որ կը պահուրտի գաղափարին ետեւ, իր արարքները կ'արդարացնէ գաղափարով, բայց այս կեղծիքին ետեւ հիմնականօրէն առկայ է անձնիշխանութիւնը՝ իր աւատապետական ու մաֆիական ստորոգելիներով: Այս հոսանքը նոյնքան այլաւորող եւ ապաքաղաքականացնող իրավիճակ մը ստեղծած է, որովհետեւ կ'արտադրէ տրպարներ, որոնք գաղափարականութիւնը աղարտելու կողքին, կը վարակեն ժխտողականութիւն եւ վանողականութիւն:

Այս բոլորին մէջ կայ սակայն գաղափարական առողջ երիտասարդութիւն մը, որ կը պայքարի պահելու համար իր առհաւակական դիմագիծը: Այս երիտասարդները, սակայն, ներկայ իրավիճակին մէջ կը ներկայացնեն փոքրամասնութիւն մը եւ իրապաշտ ըլլալու համար, առայժմ չունին քաղաքական, ընկերային եւ տնտեսական մեր կեանքը բարեփոխելու տուեալներ, որովհետեւ դէմ յանդիման կը գտնուին անպատասխան հարցադրումներու. ինչպէ՞ս կենսաւորել տեսլապաշտութիւնը իշխանատենչական անբարոյութեան այս միջոցներին մէջ. տեսլապաշտութիւնը վերածել միջոցի թէ նպատակի: Եթէ միջոց է, ինչպէ՞ս պայքարիլ հակառակ հոսանքի ահարկու գէնքերուն դիմաց: Եթէ նպատակ

է, այլ խօսքով, վախճանական նպատակի ճամբուն վրայ արդեօք պէտք է սորվիլ խաղին օրէնքները եւ պահպանողական ու փտած հոսանքին գէնքերով պայքարի ՚լ նոյնինքն պահպանողականութեան ու փտածութեան դէմ:

Այս հարցումները հայ երիտասարդութիւնը, սփիւռքի թէ հայրենիքի մէջ, դէմ յանդիման կը դնեն հրամայականի մը, զոր կ'ուզենք բնորոշել նոր մտածողութիւն դարձուածքով. մտածողութիւն մը, որ ունի գիտական հիմք եւ լաւագոյնս կը պատշաճի ներազգային եւ միջազգային իրավիճակներուն: Հինին կառչելու յամառութիւնը, իբրեւ հարազատութեան արտայայտութիւն, կ'առաջնորդէ կեթոյականութեան եւ բնականօրէն՝ ճախողութեան: Իսկ նոր մտածողութիւնը պէտք է ունենայ երազային կամ ցնորատեսական հիմք, այլ պէտք է բիւի առարկայական իրականութիւններէ: Պէտք է փոխենք մեր մտածելու ձեւը, ոչ թէ խորքը: Մեր մտածելաձեւը պէտք է յարմարի 21-րդ դարու արհեստագիտական արագընթաց նուաճումներու հոլովոյթին, ինչու էլ տեսնելու, տուեալներ հաւաքելու, վերլու-

ծելու եւ եզրակացնելու համակարգչային եղանակին: Վերջ ի վերջոյ, պայքարը, շարժումը գիտութիւններն են, իրենց քաղաքական, տնտեսական եւ գիտութեան բազմաթիւ երեսներով:

Ազգային-մշակութային մեր ժառանգութիւնը, մեր արմատներէն եկած աւելը մեզի կրնայ շնորհել հաւատք, սակայն չի կրնար մեզի տրամադրել պայքարի գիտական միջոցները: Պէտք է յամառօրէն կառչինք մեր մշակութային ժառանգութեան եւ անշեղօրէն պահենք մեր ազգային աւանդութիւնները, սակայն ասոնցմէ դուրս չենք կրնար չտեսնել հրամայականը՝ մտածելու նոր եղանակի մը, արդի մտածողութեան մը: Մեր հաւաքական կեանքին մէջ արձանագրուած թերութիւնները չենք կրնար սրբազրել ինքնանպատակ քննադատութիւններով կամ ճառերով, բայց մանաւանդ-բամբասանքներով ու հայհոյանքներով:

Չենք կրնար չփնտռել ազդու գէնքեր, չենք կրնար չտեսնել մեր հաւաքական կեանքին փտտումը,

Շար.ը էջ 15

ARMENIAN EDUCATIONAL BENEVOLENT UNION
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԲԱՐԵՍԻՒՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Announces the opening of the

2021 AEBU Scholarship Program

Empowering Our Youth for a Brighter Future

To apply, visit our website
WWW.AEBU.ORG

APPLY NOW
Through June 31, 2020

All eligible undergraduate students of Armenian descent are invited to apply.

626•344•7321
AEBU SCHOLARSHIP FUND COMMITTEE
1060 North Allen Avenue • Pasadena, CA 91104

«Հայերը Համաշխարհային Բ. Պատերազմին»

Դոկտ. Զաւէն Մսրրլեանի Նորագոյն Հատորը Լուսաբանելով Մութ Անցեալը Մտածել Կու Տայ Այսօրուան Մասին

ՀՐԱՉ ՍԵՓԵԹԵԱՆ

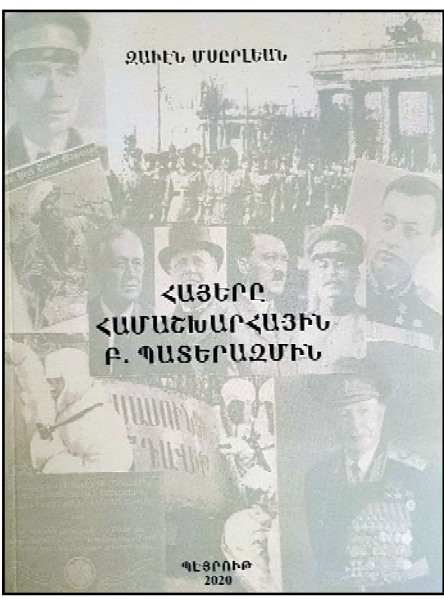
Ամիսներ առաջ, երբ ծանօթացայ այս հատորին բովանդակութեան, չէի կրնար ընթերցումս պահ մ'իսկ դադարեցնել: Այնտեղ կը տողանցէին ծանօթ-անծանօթ անուններ, ամենատարբեր դիրքաւորումներ, ծածուկ որոշումներ, գաղտնի նամակներ, մեծ պետութիւններու ճղճիմ հաշիւներ, փոքր սեպուղ ժողովուրդներու մեծ դէմքեր...: Դոկտոր Զաւէն Մսրրլեան մանկավարժը, դպրոցի տնօրէնը, երկար տարիներու ծառայութեամբ յարգանք պարտադրող անուն է: Պատմաբան Մսրրլեանը նոյնքան արժանի է մեր խորագոյն ու բարձր դնահատան քին՝ տասնամեակներու վրայ տարածուող պտղանուէր գործով, լոյսին բերելով տասնեակ հատորներ հայոց պատմութեան եւ մանաւանդ Հայ Դատի իրագրեկման ճամբուն վրայ:

Ծնած է Լիբանան: Պէջրութի Ամերիկեան Համալսարանի Պատմութեան ճիւղին ստացած է M.A.-ի տիտղոսը, իսկ Հայաստանի Գիտութիւններու Ազգային Ակադեմիային՝ Պատուոյ Դոկտորի տիտղոս Հայագիտութեան մէջ: Ամբողջ կեանք մը եղած է ուսուցիչ եւ տնօրէն Պէջրութի Հայ Աւետարանական Գոյնճի: Որպէս պատմաբան, հեղինակած տասնեակէ աւելի հատորներ, խմբագրած է պատմական այլ գիրքեր եւ հեղինակած է հարիւրի մօտ ուսումնասիրութիւններ՝ լոյս տեսած լիբանանահայ մամուլին մէջ: Աշխոյժ մասնակցութիւն բերած է ՀԲԸՄ-ՀԵԸ-ի, ԹՄՄ-ի, Հայ Աւետ. Գոյնճի եւ լիբանանահայ Ապրիլեան միացեալ մարմիններու մէջ:

«Հայերը Համաշխարհային Բ. պատերազմին» նորագոյն հատորին բովանդակութեան առաջին ծանօթացումս տեղի ունեցաւ Արցախեան պատերազմին վաղորդայնին եւ պատերազմի օրերուն. անկարելի էր բաժնուիլ համակարգչին պատաստիկէն: Էջերը կը յաջորդէին իրարու բերելով հերթական նորութիւնը, յոյսը, ապա՝ յուսախաբութիւնը: Մանրամասնութիւններ, իրավիճակներ, փաստեր, թիւեր, անուններ, պատմական լուսանկարներ, փոքր ազգի մը կրած նուաստացումները, հայութեան երազները, մէկ Արեւմուտքէն, մէկ Ռուսիայէն կախեալ ըլլալու ապահովութիւնն ու վտանգը, անորոշութիւնը, մեր քաղաքական կազմակերպութիւններուն փոքրիկ յաջողութիւններն ու միամտութիւնները, հայութեան ստորակաշտութեան բարդոյթը, մեծ պետութիւններու ու թուրքիոյ գերակաշտութեան հիւանդագին բարդոյթները...

Բնականաբար, 471 էջ հաշուող այս հատորը կ'անդրադառնայ 1940-ական թուականներու իրադարձութիւններուն, միջազգային մեծ խաղերուն, Գերմանիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ զարգացող պատերազմին, ուր Խորհրդային Հայաստանն ու Խորհրդային Միութեան հայ գիտնորականներ, կամաւորներ, սովորական քաղաքացիներ եւ արտասահմանի հայեր, կարեւոր, չըսելու համար չըլլող զարգացիւն դեր կատարեցին, հասնելով մինչեւ Պերլին:

Կարելի չէ գրախօսականի մը նեղ սիւնակներուն մէջ ամփոփել

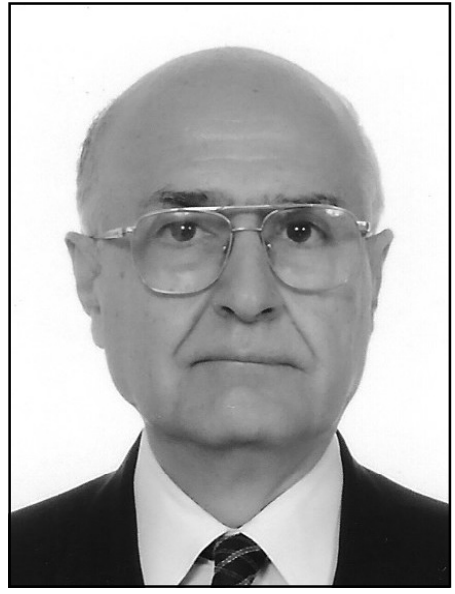
այս գիրքին բովանդակութիւնը: Սակայն, անհրաժեշտ է ծանօթացնել եւ մղել ընթերցողը, որպէսզի անպայման ձեռք անցընէ այս հատորը եւ ընթերցէ: Նորատիպը Դասագիրք է բոլորիս համար, արտերկրի թէ Հայաստանի մէջ բնակող իւրաքանչիւր հայու միտքը լուսաւորող, մեր, շրջանային թէ միջազգային հարիւրամեայ անցեալի քաղաքական վերիվայրումներուն մասին լուսաբանող գիրքն է ան, որ «պարտադիր գրականութեան» ցանկին վրայ ունենալու է իր տեղը: Այդ իսկ պատճառով, այս հատորը անհրաժեշտ է թարգմանել տալ եւ տպագրել մանաւանդ անգլերէնի եւ ռուսերէնի, որպէսզի շատ աւելի մեծ լսարան ունենայ, որպէսզի լայն հասարակութիւնը փաստերով ծանօթանայ Համաշխարհային երկրորդ պատերազմի միջազգային սակարաններու մէջ հայութեան ու Հայաստանին վերապահուած դերին...: Փաստօրէն, ինչ որ 2020-ին տեղի ունեցաւ Հայաստանի ու Արցախի մէջ, շարունակութիւնն է մեր պատմութեան հերթական «ճակատամարտին», շարունակութիւնն է ռուս-թրքական յարաբերութիւններուն, Ռուսիոյ ու Արեւմուտքի մրցակցային քաղաքականութեան, մեր զգացական պոռթկումներուն եւ որոշումներուն, միամտութեան, տհաս կամ անհաս դիւանագիտութեան, դաւաճաններ փնտռելու ներքին թուլութեան:

Զաւէն Մսրրլեան պատմաբանին երկար տարիներու աշխատանքին արդիւնք է այս բովանդակալից հրատարակութիւնը, որ ափսոս, շատ ափսոս, որ սեղանի գիրքը պէտք է դառնար ո'չ միայն Հայաստանի այսօրուան իշխանութեան գործիչներուն, այլ նաեւ երէկուան՝ սերժանտներու անկան, ռուսերթ քոչարեանական եւ լեւոնտէրպետրոսեանական օրերու դեկավարութիւններուն:

Նորատիպ այս հատորը բաղկացած է նախաբանէ, քանչորս գլուխներէ, անձնանուններու եւ տեղանուններու ցանկէ, հեղինակին կենսագրական տուեալներէ: Ներկայացնէ կարգ մը գլուխներու խորագիրները միայն, պատկերացում մը ստանալու համար գիրքին բովանդակութեան մասին.

-Սփիւռքահայ քաղաքական խմորումները Համաշխարհային Բ. պատերազմի նախօրեակին
 -Նացի ցեղապաշտները եւ հայերը
 -Սփիւռքահայ կուսակցութեանց դիրքը 1941 թվականին ԽՍՀՄ-ի եւ Խ.

Հայաստանի պատերազմ մուտքէն ետք
 -Նացի Գերմանիոյ եւ Փանթուրանականներու ծրագիրները Կովկասի մէջ (1941-1942)
 -Հայկական Բարձրաւանդակը

գրաւելու չգործադրուած առաջադրանքը
 -Համաշխարհային Բ. պատերազմի Հայկական Լեզնը
 -Կովկասը ընդդէմ գերմանական նուաճողական ծրագիրներու
 -ԽՍՀՄ-էն անջատողական շարժումներ Կովկասի մէջ (1942)
 -Պերլինի Հայ Ազգային Խորհուրդի «Յայտարարութիւնը»
 -Բ. Աշխարհամարտին Նժդեհի եւ Դրօշի միջեւ պայքարը
 -Ստալինի արտի յաղթանակին ազդեցութիւնը թուրքիոյ եւ Սփիւռքահայութեան վրայ
 -Համաշխարհային Բ. պատերազմի վախճանը եւ հայերը
 Արտասահմանի մէջ գործող ազգային քաղաքական դասական երեք հոսանքները՝ ՀՅԴ, ՌԱԿ եւ ՄԴՀԿ, հասարակական կառույցներէն ՀԲԸՄ-ը, ինչպէս նաեւ ՄԵԾԻ Ծանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութիւնը, բնականաբար անմասն պիտի չմնային այդ տարիներու վճռորոշ զարգացումներէն: Այս հատորին մէջ յարաբերաբար լայն տեղ գրաւած է ՀՅԴ-ն, տարբեր առիթներով յիշուած են միւս կառույցները: Փաստը կը մնայ փաստ. Դաշնակցութիւնը մերթ բացայայտ, մերթ ծածուկ, փորձած է գործակցիլ միջազգային մեծ ուժերու հետ, անոնք ըլլան Ռուսիա, Անգլիա, Գերմանիա, թէ այլ: Իսկ Խորհրդային Հայաստանի մէջ, որ որպէս մէկ օղակը հսկայ Խորհրդային Միութեան, ամբողջ ներուժը տրամադրուած էր պայքարելով նացի Գերմանիոյ դէմ, յանուն խորհրդային պետութեան շահերուն: Մսրրլեան պատմագիտական տուեալներ կը հրաժեշտէ ընթերցողներուն, որոնք արդիւնքն են երկար տարիներու անոր պրպտումներուն: Խորանալով մանրամասնութիւններու մէջ, այս գիրքը նոր հորիզոններ կը բանայ մեր դիմաց: Վերջապէս, կը կրկնենք՝ Դասագիրք է ան այսօրուան համար:

Անցեալը ուսումնասիրել, սայթաքումներու պատճառները իմանալ, չկրկնել նոյն սխալները: Ժողովուրդ մը, որ մեռնիլ չի գիտեր, պիտի՝ ապրի: Երեսնամեայ Հայաստանի Հանրապետութիւնը պարտաւոր է խորապէս ուսումնասիրել իր դրացի պետութիւնները, շրջանային ուժերը, միջազգային քաղաքական խաղերը եւ վարել հաւասարակշռուած քաղաքականութիւն մը հեռու զգացական պոռթկումներէ, հեռու մեծախօսիկութիւններէ: Զաւէն Մսրրլեանի այս հատորը լրջանալու կը հրաւիրէ մեզ բոլորս: Ազգայինն ու անձնականը այնքան կ'լանած են մեզ, որ չենք տեսներ, չենք ուզեր տեսնել, կամ չենք կրնար տեսնել միջազգային քաղաքականութեան մէջ Հայաստանին վերապահուածը:

Գիրքին Նախաբանին մէջ Մսրրլեանի յիշողութիւնը կ'երթայ մանկութեան տարիներ, 1940-ականներ եւ ընթերցողին կը ներկայացնէ սկսնատեսի այնպիսի վկայութիւններ, որոնք միայն ու միայն կը բարձրացնեն այս հսկայական ուսումնասիրութեան արժէքը: Մէջբերում մը հոնկէ. «Սոյն գիրքը գրելով մեր նպատակը, ոչ հերոսներ, ոչ ալ դաւաճաններ փնտռել է, ոչ մէկ կերպով սեւացրէքեան միտումներ ունի մեր ազգային ներկայ իրականութեան մէջ գործող հայ կազմակերպութիւններուն: Մեր նպատակն է պատերազմի աւարտէն երեք քառորդ դար անցնելէ ետք, Համաշխարհային Բ. Պատերազմի հայկական առնչութիւնները պատմագրել, վաւերացնել, փաստերու եւ կարեւոր սկզբնաղբիւրներու վրայ, որպէսզի ազգովին սերտուին անցեալի պատահարները, ապագայի մտահոգութիւններով: Պէտք է տեղեկանալ անցեալի մասին ինչպէս որ եղած է եւ ոչ թէ որ կը ցանկայինք որ եղած ըլլար»:

Հեղինակը շնորհակալական իր խօսքը կը յայտնէ բոլոր անոնց, որոնք նպաստած են այս հրատարակութեան լոյս ընծայման՝ նիւթեր ուղարկելով, նուիրատուութիւններով թէ այլապէս: Նշենք, թէ գիրքը 2020-ի Դեկտեմբերին լոյս տեսաւ Պէջրութի մէջ, հանգուցեալ Արամ Սեփեթեանի »Սիփան« հրատարակչատունէն եւ հանդիսացաւ Սեփեթեանի »կարապի երգը« կատարելով նախնական սրբագրութիւններն ու խմբագրումները հեղինակին հետ: Գիրքը ունի լաթակազմ եւ թղթակազմ տարբերակ (կողքի ձեւաւորում՝ վազգէն Մուղալեանի):

Ձերմօրէն կը շնորհաւորենք Դոկտ. Զաւէն Մսրրլեանը նման պատմական լուրջ եւ յանդուգն աշխատանքի համար, ուր անոր գիտնականի բախնադիր մօտեցումը միայն կը նպաստէ, որպէսզի դասեր քաղենք մեր անցեալէն եւ ազգային գաղափարախօսութեամբ ու պետական մտածողութեամբ ոտքի պահենք մեր սիրելի հայրենիքը:

MEMBER

NATIONAL NOTARY ASSOCIATION
NOTARY PUBLIC

Garine Depoyan

626-755-4773
554 N. Chester Ave Pasadena, Ca. 91106
ghdepoyan@gmail.com

Մշակութային Ցեղասպանութեան Ազգային և Միջազգային Ռեպուբլիկները

ԴՈԿՏ. ԳՐԱՅՐ ԵՒՊԵՏԵԱՆ

Մշակույթի հասկացողությունը՝ գեթ ակադեմիական մակարդակի վրայ, սկսած էր Հայկազեան համալսարանի ուսանող էի: Դասացուցակին մէջ ներառուած էին չորս միջ-մշակութային նիւթերու դասապահներ: Իւրաքանչիւր դասապահին մէջ կային միջազգային մշակույթի տարբեր բնագաւառներ եւ գանոնք ընկալելու համար համապատասխան նիւթեր: Իսկ մշակութային արժէքներու գիտակցութիւնս եւ անոնց կիրարկումը սկսած էր գործիս տարածաշրջանը տեղափոխուեցաւ Արաբական Մոցի երկիրները:

Աւելի քան հարիւր եւ չիսուն տարբեր ազգութիւններու եւ մշակույթներ պարունակող այս երկիրները դարձան «մշակութային դպրոց»: Դպրոց մը, ուր սկսայ սորվիլ, թէ մշակույթը կ'ընդգրկէ ամբողջ մարդկային կեանք մը՝ իր կենցաղով, արուեստով, ապրելակերպով, հաւատքով ու տակաւին: Սորվեցայ ճանչնալ ուրիշը, անոր ազգային արժէքները, ապրելակերպը եւ կենցաղը:

Ուրիշին մշակութային արժէքներուն հետ ունեցած հաղորդակցութիւններու մէջէն սկսայ սորվիլ եւ արժեւորել իմ ազգային մշակույթս: Սորվեցայ թէ մշակութային արժէքներու գիտակցութիւնս ճամբայ պիտի հարթէ ուրիշներուն արժէքներուն գիտակցութիւնը: Այս փոխադարձ եւ երկկողմանի յարափերութիւններու եւ հասկացողութիւններու մէջէն համերաշխութիւն մըն է, որ կը ստեղծուի մարդկային կեանքերու մէջ:

Ընկերաբաններ մշակութային տարբերութիւններ հասկացողութիւնը կը համեմատեն բազմամշակույթ ունեցող հաւաքականութեան մը իրականութեան հետ: Մշակութային տարբերութիւնները կը սահմանուին երբ կան տարբեր մշակույթներ եւ գիտակցութիւնը գանոնք ընդունելու, յարգելու, արժեւորելու, քաջալերելու եւ գնահատելու: Մարդ կը սորվի ուրիշէն եւ անոր կեանքին փորձէն եւ արժէքներէն: Բազմամշակույթ երեւոյթը կ'օգնէ, որպէսզի ուրիշին տեսակէտը յարգել եւ ընդունիլ նոյնիսկ երբ այդ տարբեր է: Այս գործընթացը կ'օգնէ, որպէսզի հաւաքականութիւն մը զարգանայ եւ յառաջադասք արձանագրէ: Տարբեր մշակույթներ եւ հաւաքականութիւններ կ'օգնեն մարդկութեան մտածողութեան զարգացման:

Ահա թէ ինչու Արաբական Միացեալ Էմիրութիւնները հիմնած է Հանդուրժողութեան նախարարութիւնը: Անոր գլխաւոր նպատակն է երկրին մէջ ապրող աւելի քան հարիւր եւ չիսուն տարբեր մշակույթներուն եւ ազգութիւններուն միջեւ հաղորդակցութիւն եւ հանդուրժողութիւն ստեղծել, զարգացնել եւ պահպանել: Այսօր այս հանդուրժողականութեան քաղաքականութիւնը կարեւոր ազգակ մըն է այս երկրին յառաջխաղացքին եւ բարօրութեան մէջ:

Հարիւր եւ ինիսուն երկիր եւ աւելի քան եօթը պիլիոն բնակչութիւն կը հաշուէ աշխարհը ներկայիս: Այս պիտի ենթադրէ համաշխարհային համակարգին մէջ ստեղծուած տարբեր մշակույթները իրենց հսկայական տարբերութիւններով

եւ այլազանութիւններով: Եթէ պիտի ուզենք ստեղծել աշխարհ մը, ուր բոլորս միասին ենք, այս պիտի ենթադրէ այլազանութիւնը եւ տարբերութիւնները յարգել, ընդունիլ եւ պահպանել:

Համիտեան Հարդերէն՝ սկսած 19-րդ դարու վերջաւորութեան, եւ հասնելով Ատանայի ու 1915-ի Ցեղասպանութեան, հայը տուաւ աւելի քան մէկ ու կէս միլիոն նահատակ, կորսնցուց մեծ հողատարածք եւ մշակութային աւանդ: Ատալեան այսպէս կը բացատրէ. «Երբ հայկական հողը դատարկուեցաւ իր ժողովուրդէն, անոր մշակութային բոլոր լծակները՝ դպրոց, վանք, արուեստի կոթող եւ պատմական վայրերը կործանուեցան Օսմանեան կառավարութեան կողմէ: Մէկ տարուան մը ընթացքին հայը կորսնցուց իր երեք հազարամեայ պատմութեան ժառանգը: Հայը կրցաւ պահել միայն այն, որ կուգար իր հաւաքական յուշերէն: Յուշերուն մէջ կար իր լեզուն, բանաստեղծութիւնը, երգը եւ ողբերգական ճակատագիրը՝ իմ մահայուն եւ իրեն մնացած մշակույթը»: Ատալեանի յիշատակութիւնը՝ մշակութային ցեղասպանութիւնը, մէկ մեծ եւ ցաւալի ու դժբախտ հետեւանքն է հայուն կրած այս մեծ ոճիրին: Հայը կորսնցուց: Արդեօք միայն հա՞յը: Հապա միջազգային քաղաքակրթութիւնը:

Ռաֆայէլ Լեմգին կը բացատրէ. «Աշխարհը կը ներկայացուի մշակութային եւ մտաւորական ուժով մը, որուն միջոցաւ ալ ան ստեղծուած է, անոր մաս կազմած ազգային միաւորներու ներդրումով: Այս իմաստով, ազգի զարգացումը կը հիմնուի, երբ ան կը կառուցուի համագործակցութեան մը վրայով նոյնիքն այս միաւորներու ինքնուրոյն եւ ինքնատիպ ներդրումներու միջոցաւ եւ իրենց աւանդութիւններու, մշակութային եւ լաւ զարգացած հոգեբանութիւններու մէջէն: Հետեւաբար, ազգի մը ու անոր մշակույթի ոչնչացումը կը ստեղծէ այն իրականութեան ներդրումը: Այս հետեւողականութեամբ համաշխարհային քաղաքակրթութիւններ իրենց յառաջխաղացքը նուաճած են, երբ ազգային իւրաքանչիւր մշակույթներու նկատմամբ եղած է յարգանք եւ գնահատանք: Այս մշակույթին եւ անոր համաշխարհային քաղաքակրթութեան բերած նպաստը պէտք է համեմատել ազգային այլ տեսակի ուժի մը եւ անոր հարստութիւններու հետ»: Լեմգինի տրամաբանութիւնը եւ վերլուծումը յստակ է: Մարդկային կեանքի մէջ ակնյայտ են մշակույթներու փոխ յարափերութիւնները: Զիրար ամբողջացնող եւ գիրար շինող գործընթաց մըն է, որ կը լիցքաւորէ համաշխարհային համակարգը իր արժէքի գրաւականովը:

Հայը իր պիլուքեան իրականութիւններուն մէջէն փորձեց վերակենդանացնել իր մշակույթը: Հայը կերտեց «փոքրիկ Հայաստաններ»: Այս Հայաստաններուն մէջէն հայը կը շարունակէ իր նպաստը բերել համաշխարհային մշակույթին, նոյնիսկ երբ իր պատմութեան ընթացքին ան չարժանացաւ անոր յարգանքին եւ գնահատանքին: Այս հայուն ապրելու վճռակամութիւնն է, բայց նոյնքան նաեւ իր նպաստը

շարունակել բերել համաշխարհային քաղաքակրթութեան:

Այսօր տակաւին կը շարունակուի մշակութային ցեղասպանութիւնը: Պատմական Հայաստանի եւ կիլիկիոյ մէջ եկեղեցիներ ու կոթողներ կը ոչնչանան: Նախիչեւանէն մինչեւ Ղարաբաղ-Արցախ հայկական կը քանդուի եւ կամ կը վերածուի Ալպանականի: Տակաւին կը շարունակուի սրբապղծութիւնը հայկական վանքերու եւ եկեղեցիներու՝ Մակարա վանք եւ հայ աւետարանական եկեղեցիի եկեղեցաշէնքը, բռնագրաւուած կիպրոսի տարածքին:

Արդեօք ինչքան տեղ կը գրաւեն մշակութային ցեղասպանութիւնը եւ անոր կանխարգիւման միջոցառումները միջազգային ընտանիքներու եւ անոնց համապատասխան կառույցներուն համար: Եթէ դրական աշխարհ մը պիտի ուզենք ստեղծել, անհրաժեշտ է յարգել եւ գիտակցիլ իւրաքանչիւր ազգային մշակութային ժառանգը, որովհետեւ այդ պիտի նպաստէ համաշխարհային մշակույթի եւ քաղաքակրթութեան յառաջխաղացքին եւ մէջտեղ պիտի բերէ համերաշխութիւն եւ հանդուրժողականութիւն:

Մշակութային ցեղասպանութիւնը ունի իր ժխտական ու բացասական անդրադարձը ազգային եւ միջազգային ընդհանրական կեանքերուն վրայ: Անհրաժեշտ է, որ միջազգային ընտանիքը շատ աւելի լուրջ եւ անշահախնդիր մօտենայ այս հրատապ հարցին: Քաղաքական վարկածներէ եւ հաշուարկումներէ շատ աւելի վեր պէտք է դասել մշակութային ժառանգութիւնը եւ անհրաժեշտ միջոցառումներ որդեգրել պահպանելու համար գանոնք:

Ներհայկական ու ազգային մակարդակներու վրայ անհրաժեշտ է, որ Հայաստանի պետութիւնը վերատեսուութեան ենթարկէ իր որոշումը եւ վերահաստատէ մշակույթի նախարարութիւնը: Մեր ազգային

մշակութային հարստութիւնը՝ իմ մա փափուկ ուժը, պէտք է պահպանուի եւ պաշտպանուի: Կարելի է ներկայ մարտահրաշքները տնօրինել յանձնակատարի մակարդակի վրայ, ինչ որ է պարագան ներկայիս:

Մեհմեդ Ալի Բիրանը, թուրք լրագրող եւ քաղաքական մեկնաբան, 1984 թուի «Միլիթ» թերթին մէջ կ'ըսէ. «Հեշտ համարէք հայկական հարցը: Այդ ոչ կիպրոսի խնդրին կը նմանի ոչ ալ Եգէճական կղզիներու խնդրին: Հարցին տեսանկյունի մասը թերեւս փոքր է, բայց անտեսանելի մասը մեծ սառնակոյտի նման է, որ իր հետ կը բերէ ուրիշ աւելի մեծ եւ կարեւոր խնդիրներ: Այս մեծ հարց մըն է, որուն հաշուեցուցակը շատ ծանր կրնայ նստիլ մեր վրայ»:

«Մեր վրան» կ'ընդգրկէ թուրք բաց նաեւ բոլորը: Թէ ժողովուրդի մը ոչնչացումը պիտի ունենայ իր յետադարձ եւ ժխտական անդրադարձը նոյնիքն գայն գործադրողին վրայ: Ժխտական անդրադարձ իր կեանքին, մշակույթին եւ արժանահաւատութեան վրայ, որովհետեւ ցեղասպանութիւնը իր մարդկային, ընկերային, մշակութային եւ պատմական հետեւանքները ունի եւ կը շարունակէ ունենալ ազգային եւ միջազգային լծակներու եւ դիտարկումներու մէջէն:

Եթէ աշխարհ պիտի աճի, զարգանայ, եւ կերտէ համերաշխ եւ հանդուրժող կեանք, պարտի յարգէ, գիտակցի, ընդունի եւ պահէ տարբեր մշակույթները: Այլապէս աշխարհ պիտի կրէ հետեւանքները եւ պատասխանատուութիւնը:

Այս պարագային հայուն մշակութային ցեղասպանութիւնը: Եթէ հայուն ի վնաս է, նոյնքան աշխարհի:

Մինչ այդ պատմութիւնը կը շարունակէ վկայել, թէ մշակութային ցեղասպանութիւնը ունի իր ազգային եւ միջազգային հետեւանքները:

St. Gregory Armenian Church, Pasadena

Abp. Hovnan Derderian
Primate of the Western Diocese
Will Preside Over

The Historic Groundbreaking Ceremonies of the MUSHEGAIN PAVILION

And the Unveiling of the plans for the HEROES OF ARTSAKH PRAYER GARDEN Luncheon and Special Program Honoring the Mushegain Family

Sunday, May 16, 2021 Immediately Following Services

ՄՈՒՇԵԳԱՆ ՏԱՂԱՒԱՐԻ ՀԻՄՆԱՐԿԷՔ Եւ Արցախի Հերոսներուն Աղօթքի Պարտէզի Ծրագրին Ներկայացում

Կիրակի, Մայիս 16, 2021 Մտրք Պատարագէն Անմիջապէս ետք

For Reservations Please call 626-4491523
DONATION \$25 - STUDENTS \$20

Յոնի Ա. Բարթուղիմէոս Տաճարին Մէջ Միջեկեղեցական Արարողութիւն Ծնդասպանութեան Սուրբ Նահատակներու Յիշատակին Նուիրուած

Հայոց ցեղասպանութեան Սուրբ Նահատակներու յիշատակի օրուան առիթով միջեկեղեցական արարողութիւն կատարուեցաւ Հռոմի Սբ. Բարթուղիմէոս տաճարին մէջ նախաձեռնութեամբ՝ Սուրբ Աթոռի մօտ Հայ Եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ Տ. Խաժակ Արքեպիսկոպոս Պարսամեանի, Քրիստոնէական միասնութեան խթանման քահանայապետական խորհուրդի նախագահ կարտինալ Կուրտ Կոխի եւ մասնակցութեամբ՝ Սուրբ Աթոռի մօտ եւ Իտալիոյ մէջ ՀՀ դեսպաններ՝ Կարէն Նազարեանի եւ Ծովինար Համբարձումեանի, ինչպէս նաեւ Քահանայապետական Լեւոնեան Հայ վարժարանի մեծաւոր Հայր Նարեկ Նամոյեանի:

Արարողութեան ներկայ էին Արեւելեան կաթոլիկ եկեղեցիներու ժողովի կառավարիչ կարտինալ Լէոնարտո Սանտրին, ՀՀ կաթոլիկ հայերու առաջնորդ Տ. Ռաֆայէլ Արք. Մինասեանը, Սուրբ Աթոռի մօտ Անգլիկան եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ Արք. Եան Էռնեստը, Մշակոյթի քահանայապետական խորհուրդի քարտուղար եպիսկոպոս Փօլ Տայը, դպրոց ուղղափառ, ուղեւորական ուղղափառ, Յոյն, կաթոլիկ, անգլիկան, աւետարանական-լուտերական եւ մեթոտիստական եկեղեցիներու ներկայացուցիչներ, դեսպաններ, ինչպէս նաեւ Իտալիոյ խորհրդարանի անդամներ, հայ հաւատացեալներ եւ հիւրեր:

Արարողութեան ժամանակ, գոր կը հանդիսապետէին Տ. Խաժակ Արքեպիսկոպոս Պարսամեանն ու կարտինալ Կուրտ Կոխին, ընթացողեցան սուրբգրային հատ-

ուածներ, սաղմոսներ, քարոզներ եւ երգուեցան շարականներ:

Այնուհետեւ Կարտինալ Կոխ իր քարոզի ընթացքին նշեց, որ վատիկան Բ. ժողովը նահատակութիւնը կը ճանչնայ որպէս "Ողորմութեան գերագոյն ապացոյց" ոչ միայն կաթոլիկ, այլ նաեւ քրիստոնէական այլ եկեղեցիներու եւ եկեղեցական համայնքներու նահատակներու համար: "Այս խորը ճանաչումը, հետզհետէ տարածուած է, մանաւանդ անցեալ դարու ընթացքին, որու սկիզբը տեղի ունեցաւ Հայ քրիստոնէաներու մեծ եւ արիւնալի նահատակութիւնը անոնց ցեղասպանութեան ժամանակ, ի յիշատակ անոնց հաւաքուած ենք այսօր աղօթելու" ան ըսաւ: Կարտինալ Կոխ անդրադարձ կատարեց հայ նահատակներուն եւ դիմելով ներկաներուն նշեց, որ անոնք՝ նահատակները, մեզի կը յիշեցնեն, որ նահատակութիւնը քրիստոնէութեան մէջ լուսանցքային երեւոյթ է, այլ՝ եկեղեցւոյ հիմքը: Քրիստոնէայ նահատակը, չի նահատակուիր պարզապէս գաղափարի համար, այլ կը խաչուի «Քրիստոսի հետ» եւ կը մահանայ «մէկուն հետ, ով արդէն մահացած է անոր համար»: Հայ նահատակները իւրովի վկայեցին քրիստոսաբանութեան այս գաղափարը: Ան շեշտեց, որ հայ նահատակներու միջոցով եւ իւրապատուկ ձեւով կատարուած այսօրուան Աւետարանի (Յովհ. 14:1-13) խոստումը այն է, որ անոնք բնակութիւն հաստատած են Աստուծոյ մօտ եւ յաւերժ կը մնան անոր հետ: Ուստի մենք բոլոր հիմքերը ունինք դիմելու անոնց որպէս բարեխօսներու՝ խնդրելով

մեզի ուղեկցիլ մեր երկրային գոյութեան ժամանակ եւ ամրապնդել մեր յոյսը, որ Յիսուս Քրիստոս մեզի համար նոյնպէս տեղ կը պատրաստէ իր Երկնային Հօր տան մէջ: Հայցելով հայ նահատակներու բարեխօսութիւնը, մենք մեր երախտագիտութիւնը կը յայտնենք՝ յանուն Քրիստոսի սիրոյ անոնց կատարած մեծագին վկայութեան համար, որ մեզի ընծայեցին իրենց կեանքի գնով, յաւելցուց կարտինալ Կոխը: Այնուհետ, ան իր խօսքը աւարտեց ըսելով՝ "Երախտապարտ ըլլալով հաւատքի այս վկայութեան համար՝ ես պատիւը ունիմ ձեզ բոլորիդ յղելու Սրբազան Քահանայապետի սրտալի ողջոյնը մի-

փոփոխ խօսքով հանդէս եկաւ Գերշտ. Տ. Խաժակ Արքեպիսկոպոս Պարսամեանգ ան յիշեց Հռոմի Սրբազան Քահանայապետի կողմէ արտասանուած բառերը 2015 թ. Ապրիլի 12-ին Ս. Պետրոսի տաճարին մէջ Հայոց Ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած պատարագի ժամանակ. «Կատարուածը չի չէլ պարտադիր է ոչ միայն հայ ժողովուրդի եւ համընդհանուր եկեղեցւոյ, այլեւ ողջ մարդկային ընտանիքի համար, որպէսզի այս ողբերգութենէն եկող նախագուշացումը մեզի ազատէ վերստին նման արհաւիրքներու մէջ իյնալէ, քանզի անոնք կը վիրաւորեն Աստուծոյ եւ մարդկային արժանա-

ջեկեղեցական արարողութեան բոլոր մասնակիցներու թ": Ապա աւելցուց, որ Սրբազան Քահանայապետը հոգեպէս միասնական եղաւ աղօթքին եւ ձեր բոլորին կը յղէ իր օրհնութիւնը:

Արարողութեան աւարտին ամպատուութիւնը»: Աւարտին, Սրբազան Հայրը շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր մասնակիցներուն, որոնք միասնական աղօթքով Յարուցեալ Քրիստոսէն, Սուրբ Նահատակներէն եւ այլ սուրբերէն աշխարհին խաղաղութիւն հայցեցին:

ԽՆԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ուրախութեամբ կ'իմանանք թէ Տէր եւ Տիկ. Ուստիս եւ Ռիթա Պուլթրոս-Մագմանեան բախտաւորուած են երկուորեակ մանչ զաւակներով: Շնորհաւորութիւններ եւ երջանիկ կեանքի ամենաջերմ մաղթանքները նորածինին ու հարազատներուն:

Այս ուրախ առիթով նորածիններուն մեծ հայրն ու մեծ մայրը՝ Տէր եւ Տիկ. Աւետիս եւ Ալիս Մագմանեան \$100 կը նուիրեն «Մասիս»ին:

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՈՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly
 Enclosed a check for (one year)
 * \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA
 \$ 125,00 (Air Mail) for Canada.
 \$ 250,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----
 Address: -----
 City: ----- State:----- Zip Code:-----
 Country: -----
 Tel :-----
 Email: -----

TO DONATE VISIT WWW.ARMENTAFUND.ORG/DONATE

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք
«Մասիս» Շաբաթաթերթին
 Massis2@earthlink.net

ՄԱՐԱԶԴ

ՍՕՆԱ ՊԱՊԻԿԵԱՆ-ԷԼՔԱՏՈՒՄ
1951-2021

Սրտի դառն կսկիծով կը գուժենք մեր տիկնոջ, մօր, քրոջ եւ հարազատին՝ ՍՕՆԱ ՊԱՊԻԿԵԱՆ-ԷԼՔԱՏՈՒՄի մահը, որ պատահեցաւ Ուրբաթ, Ապրիլ 16ին, 2021, յետ երկարատեւ հիւանդութեան:

Թաղման արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ Հինգշաբթի, Մայիս 6, 2021, առաւօտեան ժամը 10:00ին Live Oak Memorial Park-ի մատրան մէջ, 200 East Duarte Road, Monrovia, CA:

- Սգակիրներ՝ Ամուսինը՝ Էմիլ Էլքատում
- Չաւակը՝ Տէր եւ Տիկ. Ռաքի եւ Ռիթա Էլքատում
- Մայրը՝ Մելինէ Պապիկեան
- Քոյրը՝ Վերապատուելի եւ Տիկ. Տիգրան եւ Սիօն Շանլեան եւ զաւակները
- Եղբայրը՝ Տէր եւ Տիկ. Սէմ եւ Մայրա Պապիկեան եւ զաւակները
- Եղբայրը՝ Տէր եւ Տիկ. Արի եւ Սիլվիա Պապիկեան եւ համայն Էլքատում, Պապիկեան, Շուշանեան, Գրիգորեան, Քրիսթօ, Գալուստեան, Աջապահեան եւ Գալայնեան ընտանիքներ եւ հարազատներ:

ՆՈՒՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

- ԱՐԱ ՊՈՅԱՃԵԱՆի մահուան տխուր առիթով իր եղբոր ընտանիքը Տէր եւ Տիկ. Սեպուհ եւ Արմինէ Պոյաճեան եւ զաւակները կը նուիրեն՝
- Սուրբ Երրորդութիւն եկեղեցու, Թորոնթօ \$600
- Հայաստան Համահայկական Հիմնադրամին, Թորոնթօ \$300
- Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան, Թորոնթօ \$300
- Արարատ Օրաթերթին, Պէյրութ \$300
- Ապագայ շաբաթերթին, Մոնթրէալ \$300
- Մասիս շաբաթաթերթին, Լոս Անճելէս, \$300

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ

ԱԼՊԵՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆի անակնկալ մահուան տխուր առիթով Տէր եւ Տիկ. Վարդիվառ եւ Ոսկի Անթոնեան խորազգաց ցաւակցութիւն կը յայտնեն հանգուցեալի ընտանեկան պարագաներուն: Առ այդ \$200 կը նուիրեն «Մասիս»ին:

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ

ԱԼՊԵՐ ՄԻՆԱՍԵԱՆի մահուան տխուր առիթով Տօթթ. եւ Տիկ. Համբիկ եւ Նայիրա Սարաֆեաններ իրենց խորազգաց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի ընտանեկան պարագաներուն եւ հարազատներուն: Առ այդ \$200 կը նուիրեն «Մասիս»ին:

Նոր Մտածողութեամբ Օժտուած

Շարունակուած էջ 11-էն

չճանչնալ մեր թերութիւնները եւ ըստ այնմ չհակազդել: Հակազդելու համար պէտք է ունենալ առողջ միտք, նոր մտածողութիւն, որ ծնունդն է միջազգային եւ ներազգային իրավիճակներու առարկայական ծանօթութեան: Մեր դատը թաղելու եւ ընդհանրապէս Հայաստանի ու Արցախի դէմ լարուող դաւերուն դիմաց՝ չենք կրնար մեր վճռականութիւնը չստանալ մեր երիտասարդութեան այլընտրանքէն:

Պաշարը անցեալի պաշտութիւնն է, գիտութիւնն է: Այս օրերուն գիտակցութիւնը սերտօրէն կ'աւելնէ ու գիտութեան: Հաւատքը միշտ դերակատար է, բայց առանց գիտութեան անբաւարար: Գիտութիւնը պէտք է շփոթել ուսման հետ: Այս պարագային, գիտութիւնը ծանօթութիւնն է, առարկայական ծանօ-

թութիւնն է շրջապատի պայմաններուն, խաղին օրէնքներուն: Գիտութիւնը ապագան գնահատող տեսիլք է, ցնորատեսութիւնն է: Գիտութիւնը ծրագրում է:

Կ'արժէ լրջօրէն մտածել այս մասին: Տարակուսանքը եւ հարցադրումները կը նկատուին սկիզբը գիտական մտածողութեան: Պայման է որ տարակուսինք մեր ներկայ իրավիճակով եւ հարցադրումներ կատարենք մեր ապագային նկատմամբ:

Ժամանակն է առողջ քննադատութիւնը նստեցնելու իր բարձր պատուանդանին վրայ եւ պահպանողական պոռոտախօսութիւնները դատապարտելու քաջութեամբ եւ անգիջողութեամբ:

Եւ սկսինք ապագան տեսնել նոր մտածողութեամբ սնած գիտակից երիտասարդութեան այլընտրանին մէջ:

www.civilnet.am

Ուաշինգթոն-Մոսկուա Խայթոցներ

Շարունակուած էջ 2-էն

Լուծ գուշակել: Ցանկանում եմ ընդգծել, որ կարգաւորման առաջարկների փաթեթը, բացի Ատրպէյջանի եւ Հայաստանի դեկավարների հռչակագրից, ներառում էր նաեւ Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի եւ Ֆրանսայի համատեղ յայտարարութիւնը դրան աջակցելու մասին: Այս երկու փաստաթղթերը, գումարած ՄԱԿ-ի Անվտանգութեան խորհրդի բանաձեւը, որը հաստատում է Լեւոնային Ղարաբաղի հակամարտութեան կարգաւորման վերաբերեալ առաջարկութիւնների փաթեթը, կազմում էին այն ժամանակուայ ռուսական առաջարկների հոլթիւնը, որոնց մասին մանրամասն տեղեկացուած էին միւս համանախագահ երկրները՝ ԱՄՆ-ն եւ Ֆրանսան եւ որին նրանք լիովին աջակցում էին»,-պատասխանել էր Զախարովան:

Ի դէպ, յիշեցնենք, որ ամերիկեան կողմն ամենեւին էլ առաջին անգամ չէ խօսում «Լաւրովի պլանի» գոյութեան մասին: 2018թ. Հոկտեմբերին ԵԱՀԿ Մինսկի խմբում ամերիկացի նախկին համանախագահ Զեյնա Ուորլիքը «Ատլանտեան խորհուրդ» ամերիկեան վերլուծական կեդրոնի «Սառեցուած հակամարտութիւններ եւ Կրեմլի օրակարգը» թեմայով բանավէճի ընթացքում խօսել էր ԼՂ կարգաւորման գործընթացում Ուաշինգթոնի հետաքրքրութիւնների մասին եւ ուշագրաւ գաղտնագործում էր արել: Ուորլիքը նշել էր, որ դարաբաղեան հակամարտութեան դէպքում Մոսկուան չունի հակամարտութիւնն ինքնուրոյն լուծելու իրաւունք: Ի տարբերութիւն այլ հակամարտութիւնների՝ Ռուսաստանը եւ ԱՄՆ-ը Ղարաբաղում ընդհանուր հետաքրքրութիւն ունեն՝ անկայուն իրավիճակն ու ռազմական գործողութիւնները չեն համապատասխանում երկրներից որեւէ մէկի շահերին. «Այն պլանը, որ պարոն Լաւրովը ներկայացրեց, այնքան էլ տարբեր չէ կարգաւորման այն տարբերակից, որ մենք կը նստէինք ու կը մշակէինք խաղաղութեան պայմանագրի համար»:

Այնուհետեւ 2019թ. Փետրուարին դարձեալ Ռիչարդ Հոգլանդն էր «Ամերիկայի ձայն»-ին տուած բացառիկ հարցազրույցում անդրադարձել «Լաւրովի պլանին»՝ ներկայացնելով իր անձնական կարծիքը: «Մենք գիտենք, որ առկայ է այն, ինչը Մինսկի գործընթացում անուանում են սեղանի վրայ եղած ծրագիր: Դա, այսպէս ասած, գաղտնաբառ է, որով մենք այժմ անուանում ենք շատ պարզ ծրագիր, որն անուանում են նաեւ «Լաւրովի ծրագիր», որովհետեւ Ռուսաստանի արտգործնախարար Սերգեյ Լաւրովը, ով այս խնդրին չափազանց ուշադիր է հետեւում, գիտի խնդրի բոլոր մանրամասնութիւնները, հենց նա է այն անձը, ով գրել է այդ առաջարկութիւնները՝ Լեւոնային Ղարաբաղի խնդիրը մէկընդմիջ տարբաւորելու համար»:

Լրագրողի ճշգրտող հարցին՝ ինչո՞ւ է «Լաւրովի ծրագիրը» տարբերուել «Մարիդեան սկզբունքներից», Հոգլանդը դեռ երկու տարի առաջ պարզաբանել էր. «Այն արմատապէս չի տարբերուել, սակայն առաջարկում է

հանրաքուէ Լեւոնային Ղարաբաղի քաղաքացիներին, այդ թւում՝ եւ ներքին տեղահանուածներին, ովքեր այժմ Պաքուի շուրջ են բնակուած: Այս պահին երկու կողմերն էլ չեն ընդունել այդ ծրագիրը այն պատճառով, որ այդ հանրաքուէի ժամկէտը սահմանուած չէ: Դա մի հանրաքուէ է, որը պէտք է անցնի անորոշ ապագայում: Դա նշանակում է, որ կողմերին կը պահանջուի որոշակի դիւանագիտական վստահութիւն, սակայն հենց հիմա Երեւանն ու Պաքուն ցանկանում են, որ սահմանուած լինի հանրաքուէի ստոյգ օրը»:

Ինչեւէ, «Լաւրովեան պլանի» գոյութեան թեման արդէն այսօր հետաքրքրութիւն է ներկայացնում գուտ որպէս դարաբաղեան կարգաւորման պատմութիւն: Հիմա առաւել կարեւոր է հարցը, թէ ԵԱՀԿ ՄԽ-ի յետագայ գործունէութեան հարցում ինչ դիրքորոշում ունի պաշտօնակա Մոսկուան: Անցեալ շաբաթ կրկին ՌԴ-ից դիրքորոշում հնչեց այս թեմայով: «Կոմերսանտ»-ին տուած ծաւալուն հարցազրույցում Ռուսաստանի նախկին փոխարտգործնախարար, Դաշնութեան խորհրդի միջազգային հարցերով յանձնաժողովի դեկավար Գրիգորի Կարասինն ասել էր. «Կարծում եմ, որ նրանք՝ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները, կարող են օգտակար դեր խաղալ: Այս «եռեակն» ունի փորձ եւ պատկառելի արտաքին աջակցութիւն: Կարելի է վերսկսել ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հովանու ներքո Ատրպէյջանի եւ Հայաստանի արտգործնախարարների կանոնաւոր հանդիպումների պրակտիկան, ինչը միջազգային մեծ արձագանք կը ստանայ»:

Կարասինը նշանակալի արդիւնք էր համարել այն, որ այսօր տարածաշրջանում հրադադարը վերահսկում են ռուս խաղաղապահները: Նրա խօսքով, այսօր հարցերի հիմնական բլոկը կապուած է հոսմանիտար խնդիրների լուծման հետ՝ ռազմագերիների փոխանակման աւարտի, զոհուածների մարմինների, փախստականների վերադարձի եւ նրանց բնակութեան համար պատշաճ պայմանների ստեղծման հետ: Պաշտօնակա Մոսկուան պարբերաբար յայտարարում է, որ այսօր թիւ մէկ խնդիրը Ղարաբաղում կողմերի միջեւ վստահութեան հաստատումն է: Գրիգորի Կարասինն ասում է հարցազրույցում, թէ այս ուղղութեամբ կոնկրետ քայլեր արդէն արուել են. «Ռուսաստանի նախագահի նախաձեռնութեամբ շարունակուած է քաղաքական հարցերի քննարկումը, ընթանում է հանգուցալուծումների որոնում: Ակտիւօրէն աշխատում է եռակողմ յանձնաժողովը փոխվարչապետների մակարդակով, որը քննարկում է տնտեսական, տրանսպորտային, լոգիստիկ խնդիրները»:

Մոսկուան, ըստ ամենայնի, դէմ չի լինի ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի գործունէութեանը: Բացի ԼՂ-ին, Հայաստան-Ատրպէյջան շարաբերութիւններին վերաբերող հարցերից, որոնցում ռուսական կողմն առանց այն էլ ակտիւ ներգրաւուած է, Մոսկուայի համար սա մի առանձնապատուկ հարթակ է, որը արժէք է ներկայացնում արդէն ՌԴ-Արեւմուտք շփումների տեսանկյունից:

«ԱՌԱՒՈՏ»

«Մանչեսթր Սիթին» Յաջորդական Չորրորդ Տարին Դարձավ Անգլիոյ Լիկայի Գաւաթակիր

«Մանչեսթր Սիթին» իր պատմութեան մէջ 8-րդ անգամ դարձավ Անգլիոյ լիկայի գաւաթակիր: Եզրափակիչի խաղի ընթացքին «Մանչեսթր Սիթին» մրցեցաւ «Թոթենհեմի» հետ: Պեպ Գուարդիոլայի գլխավորած խումբը առաւելութեան հասաւ 1:0 արդիւնքով եւ 4-րդ տարին անընդմէջ դարձավ Անգլիոյ լիկայի գաւաթակիր:

«Ռոման» Պարտուեցաւ «Կալյարի» Դէմ

Իտալիոյ ֆութպոլի առաջնութեան 33-րդ հանգրուանին «Ռոման» մրցեցաւ «Կալյարի» դէմ: Խաղի սկսնելէն ընդամենը 4 վայրկեան ետք «Կալյարին» բացաւ հանդիպման հաշիւը: Խաղակէսի 27-րդ վայրկեանին «Ռոման» վերականգնեց հաշուի տարբերութիւնը: Երկրորդ խաղակէսին «Կալյարի» երկու գնդակներուն «Ռոման» կարողացաւ պատասխանել միայն մէկով: «Կալյարի»- «Ռոման»՝ 3:2: Հայաստանի ֆութպոլի ազգային խումբի աւագ Հենրիխ Մխիթարեանը «Ռոմաի» կազմին մէջ չէր, սակայն փոխարինման դուրս եկաւ 58-րդ վայրկեանին: Այժմ «Ռոման» Սերիա Ա-ի մրցաշարային աղիւսակին վրայ 7-րդն է: «Ինտեր» Միլանի մէջ հիւրընկալեց «Վերոնաին» եւ առաւելութեան հասաւ նուազագոյն հաշուով: «Եուվենթուս» հիւրընկալեց «Ֆիորենտինային»: Այս հանդիպումը աւարտեցաւ ոչ-ոքի՝ 1:1 հաշուով: «Ինտեր» կը գլխավորէ Սերիա Ա-ի մրցաշարային աղիւսակը, «Եուվենթուս»-ը երրորդն է:

«Պարսելոնան» Յաղթեց Գրիզմանի Շնորհիւ

Սպանիոյ ֆութպոլի առաջնութեան 32-րդ «Պարսելոնան» մրցեցաւ «Վիլիաուելայի» հետ: «Վիլիաուելայի» ֆութպոլիստները առաջին կողմը նշանակեցին 26-րդ վայրկեանին: «Պարսելոնան» երկու վայրկեանուան մէջ հաւասարութիւն վերականգնեց: Աչքի ինկաւ Անտուան Գրիզմանը, որ երկրորդ կէսին դարձաւ նաեւ երկրորդ կողմի հեղինակ: «Վիլիաուելայի»-«Բարսելոնա»՝ 1:2: Միւս կողմէ, «Ռեալ» չկարողացաւ սեփական յարկի տակ չկրցաւ յաղթել Սեւիլիայի «Պետիսին»: Խաղը աւարտեցաւ 0:0: «Ռեալ» 33 մրցումէ ետք ունի 71 կէս եւ կը գրաւէ երկրորդ տեղը: Առաջին դիրքի վրայ է Մատրիտի «Աթլետիկոն» (32 խաղ) հաւաքած է 73 միւստը, իսկ լաւագոյն եռեակը եզրափակող գաթալոնական «Պարսելոնան» 31 խաղէն յետոյ ունի 68 միւստը: «Պետիսը» 50 միւստով 6-րդն է:

«Մանչեսթր Եունայթըտ» Հաւասար՝ «Լիտս» Հետ Հանդիպումին

Անգլիոյ ֆութպոլի առաջնութեան 33-րդ հանգրուանին «Մանչեսթր Եունայթըտ» հիւրընկալուեցաւ «Լիտս Եունայթըտի» կողմէ: Բոլոր խաղի ընթացքին երկու խումբերն ալ ունէին մի քանի հնարաւորութիւն առաջ անցնելու հաշուի մէջ, բայց չօգտագործեցին առիթները: Հանդիպումը աւարտեցաւ 0-0: Այժմ «Մանչեսթր Եունայթըտ» Պրեմիեր լիկայի մրցաշարային աղիւսակին վրայ 2-րդն է, իսկ «Լիտս Եունայթըտ»՝ 9-րդը: «Լիվերպոլ» սեփական յարկի տակ ընդունած էր «Նիուքասլին»: Եզրափակող յարձակող Մուհամեդ Սալահի նշանակած կողով «Լիվերպոլ» առաջ անցաւ: Սակայն, «Նիուքասլ» կարողացաւ խուսափել պարտութենէն հանդիպման աւելացած 5-րդ վայրկեանին, երբ աչքի ընկաւ Ժոզէֆ Ուիլքընը: Անգլիական Պրեմիեր լիգային մէջ «Լիվերպոլ» 54 կէսով 6-րդ

Արթուր Դաւթեան՝ Եւրոպայի Առաջնութեան Ոսկէ Մետալակիր

Հայաստանի մարմնամարզութեան տղամարդկանց հաւաքականի անդամ Արթուր Դաւթեանը ոսկէ մետալ նուաճեց Պագելի մէջ ընթացող Եւրոպայի առաջնութեան: Հայ մարմնամարզիկը նժոյգ թափեր վարժութեան եզրափակիչին ստացած է 14.266 միւստը եւ ուսու Նիկիտա Նագորնիի հետ հաւասար էր: Սակայն Եւրոպայի ախոյեան հռչակուեցաւ Արթուր Դաւթեանը, որ աւելի բարդ ծրագրով հանդէս եկած էր: Այս մրցումներուն մասնակցած Գագիկ Խաչիկեանը 14.033 միւստով գրաւեց 4-րդ դիրքը: Ան ընդամենը երեք կէսով զիջեցաւ բրիտանացի ձօ ֆրագերին:

Ըմբռնարտի Եւրոպայի Առաջնութեան Մալխաս Ամոյեանը Նուաճեց Արծաթ, Իսկ Սլաւիկ Գալստեանը Եւ Ռուդիկ Մկրտչեանը՝ Պրոնգէ Մետալ

Հայաստանի յունահռոմէական ոճի ըմբռնարտը եւս երկու մետալ նուաճեցին Վարչավայի մէջ ընթացող Եւրոպայի առաջնութեան մրցաշարին: Նախ 67 կգ քաշային Սլաւիկ Գալստեան 1 վայրկեան 56 րոպէ 9:0 հաշուով յաղթեց մոլդովացի Դոնիոր Իսլամովին եւ դարձաւ Եւրոպայի պրոնգէ մետալակիր: 72 կգ քաշային Մալխաս Ամոյեանը եզրափակիչ մրցամարտին փորձեց առաջին անգամ յաղթել մեծահասակներու խոշոր մրցաշարին, սակայն այս անգամ աւելի ուժեղ գտնուեցաւ վրացի փորձառու ըմբիշ Շմազի Բոլկվաձէն, որ միւստընըրով յաղթեց 4:1 հաշուով եւ հռչակուեցաւ Եւրոպայի ախոյեան: Հայ մարզիկը արծաթէ մետալ շահեցաւ: 82 կգ քաշային կարգի մէջ Կարայետ Չալեանը պրոնգէ մետալի համար գոտեմարտին 2:3 հաշուով պարտուեցաւ վրացի Ալենգո Ռիկաձէին եւ մնաց առանց մրցանակի: Հայաստանի յունահռոմէական ոճի ըմբռնարտի հաւաքականը այլեւս մասնակից չունի առաջնութեան մէջ: Յիշեցնենք, որ պրոնգէ մետալ նուաճեց 55 կգ քաշային մրցումին Ռուդիկ Մկրտչեանը:

ՊՍԺ-ն Յաղթեց Մբապի Երկու Կոլերուն Շնորհիւ

Ֆրանսայի ֆութպոլի առաջնութեան գործող ախոյեան ՊՍԺ-ն յաղթեց Մբապի երկու կոլերուն շնորհիւ: Լիկայ 1-ի 34-րդ հանգրուանին ՊՍԺ-ն մրցեցաւ «Մեցի» հետ եւ առաւելութեան հասաւ 1:3 արդիւնքով, Մբապի նշանակած երկու կոլերուն շնորհիւ: Մբապէն հանդիպումին վերջաւորութեան՝ 87-րդ վայրկեանին, վնասուածք ստացաւ եւ փոխարինուեցաւ: Մեծ է հաւանականութիւնը, որ ֆրանսացի յարձակողը չի մասնակցի Ախոյեաններու լիկայի կտրաբաժնի հանդիպումին, երբ ՊՍԺ կը մրցի անգլիական «Մանչեսթր Սիթիի» դէմ: Գիրքի վրայ է, իսկ «Նիուքասլը» 36 միւստով 15-րդ տեղը կը գրաւէ: Աղիւսակը կը շարունակէ գլխավորել «Մանչեսթր Սիթին»: